

1975/76: 98

med förslag till lag om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet;

beslutad den 15 januari 1976.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll ovannämnda dag.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

LENNART GEIJER

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att Sverige skall tillträda en inom Haagkonferensen för internationell privaträtt utarbetad konvention om erkännande och verkställighet av avgöranden angående underhållsskyldighet. Genom konventionen, vilken är avsedd att ersätta 1958 års motsvarande Haagkonvention i förhållandet mellan stater som tillträder den nya konventionen, har skapats ökade förutsättningar för verkställighet i utlandet av avgöranden rörande underhållsskyldighet. Den är i motsats till den äldre konventionen tillämplig även på underhåll till vuxna. Konventionen innebär vidare förbättrade möjligheter att indriva underhållsbidrag till barn. En betydelsefull nyhet är också att barnavårdsnämnd, som har utgett bidragsförskott till en underhållsberättigad, för egen del kan begära indrivning av underhållsbidrag i annan konventionsstat.

Propositionen innehåller även förslag till en av 1973 års konvention föranledd ny lag om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande om underhållsskyldighet.

**Förslag till
Lag om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande
angående underhållsskyldighet**

Härigenom föreskrives följande.

1 § Bestämmelserna i denna lag äger enligt förordnande av regeringen tillämpning i förhållande till stat som har tillträtt Haagkonventionen den 2 oktober 1973 om erkännande och verkställighet av avgöranden angående underhållsskyldighet.

2 § Lagakraftvunnet avgörande av behörig myndighet i fördragsslutande stat gäller även här i riket, om det avser skyldighet att på grund av föräldraskap utge underhållsbidrag för tid innan den underhållsberättigade har fyllt tjuogoett år eller ingått äktenskap eller avser skyldighet att utge underhållsbidrag till make eller förutvarande make.

Har fördragsslutande stat förbehållit sig att ej erkänna och verkställa avgörande, varigenom underhållsbidrag har bestämts till visst belopp att utges en gång för alla, kan regeringen förordna att sådant avgörande som har meddelats i den staten ej skall gälla här i riket.

3 § Med avgörande avses i denna lag dom eller slutligt beslut av domstol eller annan myndighet.

Vad i lagen sägs om avgörande gäller i tillämpliga delar också förlikningsavtal, som har träffats inför domstol eller annan myndighet i fördragsslutande stat och som kan verkställas där.

Har fördragsslutande stat avgivit förklaring att konventionen skall gälla även sådan officiell handling (acte authentique) rörande underhållsskyldighet som har upprättats av eller inför myndighet eller offentlig funktionär och som omedelbart kan läggas till grund för verkställighet i den stat där handlingen har upprättats, kan regeringen förordna att vad som sägs om avgörande i lagen skall i tillämpliga delar gälla även handling av nämnda slag.

4 § Erkännande eller verkställighet av avgörande kan vägras

1. om erkännande eller verkställande av avgörandet är uppenbart oförenligt med grunderna för rättsordningen här i riket,

2. om avgörandet har påverkats av svikligt förfarande i samband med handläggningen,

3. om mål angående samma sak är anhängigt här i riket och talan däri har väckts innan talan väcktes i den andra staten.

4. om här i riket har meddelats avgörande angående samma sak.

5. om i annan stat har meddelats avgörande angående samma sak och det avgörandet uppfyller övriga villkor för att gälla här i riket.

Avgörande mot utebliven svarande gäller här i riket endast om stämning med underrättelse om det väsentliga innehållet i kärandens talan har delgivits svaranden enligt föreskrifterna i den stat, där avgörandet har meddelats, och denne med hänsyn till omständigheterna har haft tillräcklig tid för att svara i saken.

5 § Avgörande anses vara meddelat av behörig myndighet i fördragslutande stat

1. om den underhållsskyldige eller den underhållsberättigade hade sitt hemvist i den staten, när talan väcktes.

2. om den underhållsskyldige och den underhållsberättigade var medborgare i den staten, när talan väcktes.

3. om den underhållsskyldige uttryckligen har godtagit att saken prövas av myndigheten eller utan invändning angående myndighetens behörighet har ingått i svaromål i saken.

Utöver vad som följer av första stycket skall myndighet i fördragslutande stat som har meddelat avgörande angående underhåll anses behörig, om underhållet utgår med anledning av äktenskapsskillnad eller legal separation eller med anledning av ogiltighetsförklaring eller återgång av äktenskap samt beslutet härom har meddelats av myndighet i samma stat och myndigheten i sådant hänseende var behörig enligt svensk lag.

Vad myndighet i fördragslutande stat har funnit utrett angående de omständigheter, på vilka myndigheten har grundat sin behörighet, skall godtagas.

6 § Har offentligt organ på grund av avgörande som avses i denna lag betalat bidrag till underhållsberättigad, äger organet i hans ställe ansöka om erkännande eller verkställighet av avgörandet, om organet är behörigt därtill enligt lagen i den stat det tillhör.

Har avgörande meddelats på ansökan av offentligt organ, som har utgivit bidrag i förskott till underhållsberättigad, fordras för att avgörandet skall gälla här i riket, utöver vad som följer av 1—5 §§.

1. att det offentliga organet kan erhålla återbetalning av den underhållsskyldige enligt lagen i den stat det tillhör.

2. att skyldighet att utge underhåll till den underhållsberättigade är föreskriven i den lag som är tillämplig enligt svensk internationell privaträtt.

7 § Avgörande, som gäller här i riket enligt denna lag, skall på ansökan verkställas här.

Ansökan får avse avgörandet i dess helhet eller del därav.

8 § Även icke lagakraftvunnen dom angående underhåll, vilken får verkställas i den stat där den har meddelats, skall på ansökan verkställas här. Detsamma gäller domstols beslut om underhåll för tiden intill dess lagakraftägande dom eller beslut föreligger, om beslut av detta slag kan meddelas av svensk domstol i motsvarande fall.

Ansökan enligt första stycket får icke bifallas, om hinder mot verkställighet av lagakraftvunnet avgörande skulle föreligga enligt denna lag.

9 § Ansökan om verkställighet göres hos Svea hovrätt.

Vid ansökningen skall fogas

1. huvudskrift eller av myndighet bestyrkt avskrift av exekutionstiteln,

2. bevis att verkställighet får ske i den stat, där exekutionstiteln har upprättats,

3. om genom dom eller beslut underhållsskyldighet har ålagts någon som uteblivit, handling i original eller bestyrkt avskrift, utvisande att stämning med underrättelse, som avses i 4 § andra stycket, har delgivits i den ordning som gäller enligt lagen i den stat där domen eller beslutet har meddelats,

4. om sökanden är offentligt organ, behövliga handlingar angående organets behörighet att begära verkställighet,

5. bestyrkt översättning till svenska språket av ovan angivna handlingar, i den mån hovrätten ej finner det obehövt.

Uppfyller ansökningshandlingarna ej föreskrifterna i andra stycket eller är de eljest ofullständiga, skall tillfälle beredas sökanden att avhjälpa bristen.

10 § Ansökan om verkställighet får ej bifallas utan att tillfälle har lämnats motpart att yttra sig över ansökningen.

11 § Bifalles ansökningen, sker verkställighet på samma sätt som gäller i fråga om svensk domstols lagakraftägande dom, om ej högsta domstolen förordnar annat. Föreskrift om tvångsmedel i den utländska exekutionstiteln skall ej vinna tillämpning.

12 § Föreskrifterna i denna lag gäller ej i förhållande till Danmark, Finland, Island och Norge, i den mån särskilda bestämmelser äger tillämpning.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

I fråga om underhållsbidrag, som har fastställts i fördragsslutande stat före konventionens ikraftträdande i förhållande till den staten, gäller lagen endast såvitt avser bidragsbelopp som förfaller till betalning efter ikraftträdandet.

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1975-12-04

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Johansson, Holmqvist, Aspling, Lundkvist, Geijer, Bengtsson, Norling, Lidbom, Carlsson, Sigurdsen, Gustafsson, Zachrisson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson

Föredragande: statsrådet Geijer

Lagrädsremiss med förslag till lag om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet

1 Inledning

Vid den tolfte Haagkonferensen för internationell privaträtt år 1972 utarbetades en konvention om erkännande och verkställighet av avgöranden angående underhållsskyldighet. I förhållandet mellan stater som ansluter sig till den nya konventionen träder denna i stället för 1958 års Haagkonvention om erkännande och verkställighet av avgöranden om underhåll till barn. Den nya konventionen lades fram för undertecknande den 2 oktober 1973. Hittills har den undertecknats av Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Portugal, Schweiz, Storbritannien, Tjeckoslovakien, Turkiet och Förbundsrepubliken Tyskland. Konventionen har ännu inte ratificerats av någon stat.

I en inom justitiedepartementet upprättad promemoria (Ds Ju 1975:2) med förslag till lag om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet m.m. föreslås att Sverige tillträder 1973 års underhållskonvention. I promemorian återges de engelska och franska texterna av konventionen jämte svensk översättning. Promemorian bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Efter remiss har yttranden över departementspromemorian avgetts av Svea hovrätt, hovrätten för Övre Norrland, socialstyrelsen, länsstyrelserna i Stockholms, Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Jämtlands län, familjelagssakkunniga, Sveriges advokatsamfund och Sveriges domareförbund.

Remissinstanserna har bifogat yttranden

länsstyrelsen i Stockholms län från statens socialvårdskonsulent i första distriktet och sociala centralnämnderna i Huddinge, Järfälla, Stockholms och Sundbybergs kommuner,

länsstyrelsen i Malmöhus län från sociala centralnämnderna i Malmö och Lunds kommuner samt från styrelsen för socialförvaltningen i Helsingborgs kommun,

länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län från sociala centralnämnderna i Göteborgs och Uddevalla kommuner samt

länsstyrelsen i Jämtlands län från sociala centralnämnden i Östersunds kommun, socialvårdskonsulenten i Västernorrlands och Jämtlands län och barnvårdskonsulenten i Jämtlands län.

2 Föredraganden

2.1 Tillträde till konventionen

Den som har en fordran på underhåll mot annan person har ibland behov av att vända sig till annat land för att få hjälp med indrivning av fordringen. Detta blir aktuellt om den underhållsberättigade och den underhållsskyldige vistas i olika länder och den senare inte fullgör sin skyldighet. För att underlätta sådan indrivning av underhållsbidrag har sedan länge funnits olika internationella överenskommelser. Dessa syftar bl.a. till att göra det möjligt att verkställa beslut om underhåll, som har meddelats i en stat, i det land där den underhållsskyldige vistas. Av sociala skäl har det internationella samarbetet inriktats främst på verkställighet av avgöranden om underhåll till barn.

Sverige har redan i början av 1930-talet ingått överenskommelse med övriga nordiska länder om indrivning av underhållsbidrag. Detta samarbete gäller underhåll till såväl barn som vuxna. Från det vidare internationella fältet kan erinras om att Sverige har anslutit sig till 1956 års New Yorkkonvention om indrivning av underhållsbidrag i utlandet. Denna konvention reglerar främst praktiska anordningar för att tillhandahålla rättshjälp över gränserna. Den innehåller däremot inte föreskrifter om verkställighet av underhållsbeslut som har meddelats i främmande stat. Sådana föreskrifter återfinns i den tidigare nämnda Haagkonventionen från år 1958 om erkännande och verkställighet av avgöranden om underhåll till barn. Sverige har år 1966 tillträtt denna konvention.

1973 års Haagkonvention om erkännande och verkställighet av avgöranden angående underhållsskyldighet syftar till att ytterligare vidga samarbetet på området. Genom den nya konventionen har skapats förutsättningar för verkställighet i utlandet också av avgöranden rörande underhåll till vuxna. Konventionen innebär vidare

förbättrade möjligheter att indriva underhållsbidrag till barn. I förhållande till 1958 års Haagkonvention medför den nya överenskommelsen att verkställighet blir möjlig på grund av vissa ytterligare exekutionstitlar, nämligen förlikningsavtal, som har ingåtts inför judiciell eller administrativ myndighet, samt vissa officiella handlingar (s.k. *actes authentiques*). Offentligt organ som har förskottat bidrag till en underhållsberättigad kan dessutom för egen del begära indrivning av underhållsbidrag i annan konventionsstat.

Som har nämnts inledningsvis har inom justitiedepartementet upprättats en promemoria där frågan om Sveriges tillträde till den nya Haagkonventionen närmare behandlas. I promemorian framhålls att de genom konventionen avsevärt utvidgade möjligheterna till internationellt erkännande och verkställighet av domar och beslut angående familjerättslig underhållsskyldighet med styrka talar för en svensk anslutning till konventionen. Det påpekas samtidigt att man kan vänta sig att konventionen vinner bred anslutning bland stater med vilka Sverige har nära förbindelser.

Vid remissbehandlingen har rätt allmän enighet om värdet av ökat internationellt samarbete på området. Remissinstanserna har också genomgående tillstyrkt att Sverige tillträder konventionen.

Svea hovrätt, som finner utvecklingen mot vidgat ömsesidigt erkännande och verkställighet av avgöranden om underhåll önskvärd, framhåller dock att den främsta avsikten med konventionen – nämligen att underlätta möjligheterna att indriva underhållsbidrag mellan vuxna – inte helt motsvarar nutida svensk rättsuppfattning. Av särskilt värde är enligt hovrätten att avtal om underhåll i samband med faderskaperkännanden kan komma att omfattas av konventionen. *Länsstyrelsen i Stockholms län* anser det tillfredsställande att konventionen innefattar även underhållsskyldighet mellan vuxna. *Advokatsamfundet* betonar särskilt vikten av att familjerättsliga bidrag som har fastställts med stöd av svensk lag kan bli föremål för internationell verkställighet i så stor utsträckning som möjligt.

Socialstyrelsen anser att Sverige bör ratificera konventionen på grund av de förbättringar konventionen innebär beträffande verkställighet av beslut om underhållsbidrag till barn. Socialstyrelsen betonar också värdet av att svensk barnavårdsnämnd med regressfordran på den underhållsskyldige kan begära verkställighet i den bidragsberättigades ställe. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* anser att möjligheten för offentligt organ att för egen del i annan konventionsstat begära indrivning av underhållsbidrag kommer att få stor betydelse när invandrare erhåller rätt till bidragsförskott.

Enligt *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* gäller saken främst hur långt vi med hänsyn till svensk suveränitet bör sträcka oss i fråga om utländska rättsavgörandens rättskraft och exigibilitet i vårt land.

När en konvention kan komma att omfatta talrika, sinsemellan mycket heterogena rätts- och samhällssystem, kan det från svensk synpunkt finnas *anledning till återhållsamhet, menar länsstyrelsen.*

I likhet med remissinstanserna finner jag det angeläget att Sverige deltar i ett utvidgat internationellt samarbete beträffande erkännande och verkställighet av avgöranden angående underhåll till barn. Den nya Haagkonventionen innefattar väsentliga förbättringar i förhållande till 1958 års konvention. Nya exekutionstitlar har tillkommit. Barnavårdsnämnd eller annan myndighet, som har utgett bidragsförskott, kan begära verkställighet i den underhållsskyldiges hemvistland. Möjlighet öppnas även till indrivning av underhåll mellan vuxna. Någon *anledning att vara återhållsam beträffande det utökade internationella samarbetet i nämnda hänseenden anser jag inte finnas.*

Det är sannolikt att den nya konventionen liksom sin föregångare kommer att tillträdas av ett betydande antal stater. Hittills har ett tiotal stater undertecknat konventionen. Från övriga nordiska länders sida har uttalats en positiv inställning till konventionen. Jag vill dock anmärka att den nya konventionen liksom dess föregångare inte kommer att vinna tillämpning mellan de nordiska länderna, eftersom vi sedan länge har en särskild reglering på området inom Norden.

I förhållandet mellan stater som tillträder 1973 års konvention kommer denna att ersätta 1958 års Haagkonvention på området. Det innebär att man under en övergångstid får räkna med att frågor om erkännande och verkställighet av utländska underhållsavgöranden kommer att regleras i olika överenskommelser beroende på om en stat har anslutit sig till 1973 års konvention eller till dess föregångare. Några olägenheter av ett sådant "dubbelt" system synes inte vara att befara.

Med hänsyn till det anförda förordar jag att Sverige tillträder den nya konventionen.

2.2 Förbehåll och förklaringar

Stat som tillträder underhållskonventionen kan enligt art. 26 första stycket förbehålla sig rätt att inte erkänna eller verkställa

1. avgörande och förlikningsavtal som avser underhåll för tiden efter det att underhållsberättigad har ingått äktenskap eller fyllt tjuugoett år, utom när den underhållsberättigade är eller har varit den underhållsskyldiges make,

2. avgörande och förlikningsavtal om underhållsskyldighet

a. mellan släktingar i sidled,

b. mellan släktingar genom gifte.

3. avgörande och förlikningsavtal som inte avser periodisk betalning av underhåll.

Har stat gjort förbehåll enligt vad som sagts nu, kan den inte kräva tillämpning av konventionen beträffande avgörande eller förlikningsavtal som har undantagits genom förbehållet.

Enligt art. 25 kan antalet exekutionstitlar utökas genom att fördragslutande stat förklarar att konventionen skall gälla även officiell handling ("acte authentique") som har upprättats av eller inför myndighet eller offentlig funktionär och är omedelbart verkställbar i den stat där den har upprättats. Sådan utvidgning av konventionens tillämpningsområde gäller endast i förhållandet mellan stater som har avgett samma förklaring. För svenskt vidkommande kan möjligheten att avge förklaring enligt art. 25 få betydelse vid indrivning av underhållsbidrag till barn utom äktenskap, när avtal har träffats i den ordning som föreskrivs i 7 kap. 7 § andra stycket föräldrabalken (FB).

I promemorian förordas att Sverige med hänsyn till den interna regleringen av familjerättslig underhållsskyldighet gör förbehåll beträffande avgörande och förlikningsavtal som avser underhåll för tiden efter det att underhållsberättigad har ingått äktenskap eller fyllt tjuugoett år, utom när den underhållsberättigade är eller har varit gift med den underhållsskyldige (art. 26 första stycket 1). Av samma skäl bör enligt promemorian göras förbehåll också mot att erkänna och verkställa avgörande och förlikningsavtal om underhållsskyldighet mellan släktingar i sidled (syskon) och genom gifte (svågerskap), dvs. enligt art. 26 första stycket 2. Enligt promemorian bör Sverige även avge förklaring enligt art. 25.

Remissinstanserna instämmer allmänt i de förslag till förbehåll enligt art. 26 som har förordats i promemorian. *Svea hovrätt* frågar sig om inte förbehåll bör göras även enligt art. 26 första stycket 3. Med hänsyn till att lagen (1965:723) om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn inte undantar engångsbelopp och eftersom det inte föreligger något principiellt hinder mot att här i landetindriva sådant underhållsbidrag, anser emellertid hovrätten övervägande skäl tala för att förbehåll inte görs mot att erkänna och verkställa underhållsbidrag som har fastställts att utgå som engångsbelopp.

Även förslaget att avge förklaring enligt art. 25 har mottagits positivt vid remissbehandlingen. *Socialstyrelsen* ifrågasätter om inte även annat avtal om underhållsbidrag än som avses i 7 kap. 7 § andra stycket FB omfattas av förklaring enligt art. 25 i konventionen. Styrelsen erinrar om att social myndighet ofta medverkar till att upprätta avtal om underhållsbidrag till barn i äktenskap när den ursprungliga underhållsskyldigheten har fastställts genom dom. Detta gäller bl.a. vid ändring av underhållsbidrag. I dessa fall har barnavårdsnämnd/social centralnämnd inte samma skyldigheter och befogenheter som då det gäller barn utom äktenskap. Det ankommer emellertid på nämnden att lämna

vårdnadshavaren stöd och hjälp vid utövandet av vårdnaden. Om nämnden med stöd av 3 a § barnavårdslagen (1960:97) har medverkat vid upprättande av avtal om underhållsbidrag bör enligt socialstyrelsen avtalet omfattas av konventionen. Mera tveksamt är om detsamma blir förhållandet beträffande avtal som upprättas under medverkan av allmän advokatbyrå.

I likhet med remissinstanserna godtar jag promemorians förslag att Sverige skall göra förbehåll enligt art. 26 första stycket 1 och 2. Tillräcklig anledning synes inte finnas att för svensk del erkänna och verkställa också utländska avgöranden om underhållsplikt i andra fall än som väsentligen motsvarar nuvarande svenska reglering i ämnet.

Jag delar också uppfattningen att Sverige bör avge förklaring enligt art. 25. Avtal om underhållsbidrag enligt giftermålsbalken (GB) eller FB utgör enligt svensk rätt exekutionstitel, om bidraget är fastställt genom skriftlig, av två personer bevitnad förbindelse. För verkställighet krävs således i och för sig inte att myndighet har medverkat vid avtalets tillkomst. Med "acte authentique" avses emellertid enligt konventionen handling som har upprättats under medverkan av myndighet. Detta medför för svensk del att annat avtal om underhållsbidrag än sådant som har tillkommit i den ordning som sägs i 7 kap. 7 § andra stycket FB i regel inte omfattas av konventionen. Rent privata avtal om underhåll faller utanför konventionen, även om avtalet utgör exekutionstitel i Sverige. Skulle underhållsavtal i annat fall än som har berörts nu tillkomma under medverkan av myndighet, t.ex. barnavårdsnämnd, och vara omedelbart verkställbart i Sverige, torde art. 25 innebära att avtalet kan begäras verkställt också i annan konventionsstat.

2.3 Konventionens införlivande med svensk rätt

1958 års konvention kommer även i fortsättningen att gälla i förhållande till konventionsstater som inte tillträder den nya konventionen. Detta innebär att lagen (1965:723) om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar angående underhåll till barn, vilken bygger på den äldre konventionen, tills vidare bör stå kvar oförändrad. I promemorian förordas därför att 1973 års konvention transformeras till en ny svensk lag, som skall gälla i förhållande till stat som tillträder denna konvention.

Remissinstanserna har inte haft någon erinran mot promemorieförslaget i denna del.

Även jag finner det naturligt att samma lagstiftningsteknik som har använts i fråga om den äldre konventionen tillämpas när det gäller att införliva den nya konventionen med svensk rätt. Jag ansluter således mig till promemorians förslag härvidlag.

Som framgår av promemorian har en del detaljregler i konventionen inte ansetts behöva transformeras till svensk lag. *Socialstyrelsen* anser emellertid att föreskriften i art. 11 om att verkställighet kan medges för både förfallna belopp och belopp som förfaller till betalning framdeles för tydlighetens skull bör tas med i lagtexten.

Det är enligt min uppfattning självklart att ansökan om erkännande och verkställighet (exekvatur) får avse även belopp som inte har förfallit till betalning. Någon uttrycklig bestämmelse härom i lagtexten anser jag inte behövas.

I samband med att konventionen träder i kraft krävs vissa ändringar i författningar som utfärdas av regeringen. Jag syftar närmast på bestämmelser om allmän rättshjälp och om säkerhet för rättegångskostnad (jfr art. 15, 16 och 17 p. 4).

2.4 Lagstiftningens innehåll

Som följer av den tidigare redogörelsen skall den nya lagen reglera erkännande och verkställighet av ett större antal utländska exekutionstitlar rörande familjerättslig underhållsskyldighet än som är fallet med 1965 års lag i ämnet. I första hand bör enligt promemorian avgörande som har meddelats av judiciell eller administrativ myndighet omfattas av den nya lagen. Denna bör emellertid vidare göras tillämplig på förlikningsavtal rörande underhållsskyldighet som har ingåtts inför sådan myndighet. I förhållande till stat som har avgett förklaring enligt art. 25 bör lagen efter förordnande av regeringen dessutom bli tillämplig på vissa officiella handlingar som har upprättats av eller inför myndighet eller offentlig funktionär ("actes authentiques").

Inte bara bidrag till den underhållsberättigade själv föreslås i promemorian skola omfattas av den nya lagen. Denna bör avse också bidragsbelopp som tillkommer ett offentligt organ, vilket har förskottat bidraget och därför har ett regresskrav mot den som är underhållsskyldig. Motsvarande gäller det fallet att avgörande går ut på att den underhållsskyldige skall erlägga betalning direkt till offentligt organ, som har ett regresskrav mot honom. Som villkor för erkännande och verkställighet bör i sist nämnda fall gälla att det offentliga organet kan vinna återbetalning enligt den lag som det lyder under och att det föreligger en familjerättslig underhållsskyldighet enligt den lag till vilken Sveriges internationellt privaträttsliga regler hänvisar.

De närmare reglerna om villkoren för och förfarandet vid erkännande och verkställighet av exekutionstitel som skall omfattas av lagen föreslås i promemorian utformade i huvudsaklig överensstämmelse med motsvarande bestämmelser i 1965 års lag.

Promemorians lagförslag har överlag lämnats utan erinran av remissinstanserna. Anmärkning har riktats bara mot några detaljer i förslaget.

Även jag godtar i allt väsentligt promemorians lagförslag. I fråga om dettas utformning och innebörd vill jag i första hand hänvisa till promemorian och till vad jag har anfört i det föregående. I det följande kommer jag att beröra de särskilda bestämmelserna i förslaget endast när de avviker från promemoriaförslaget eller det annars finns särskild anledning till det. De justeringar av redaktionell natur som har gjorts i promemoriaförslaget kräver ingen särskild kommentar.

För att vinna bättre överensstämmelse med den lagstiftningsteknik som har använts i liknande sammanhang har i 1 § skjutits in orden "enligt förordnande av regeringen" (jfr bl.a. prop. 1975/76:3 s. 147). I samband härmed har 1 § i promemoriaförslaget delats upp i två paragrafer. Numreringen av övriga paragrafer har därför förskjutits.

I 2 § första stycket har tagits in huvudregeln angående lagens tillämpningsområde. I förhållande till promemoriaförslaget innefattar regeln den ändringen att orden "till barn eller dess avkomling" har bytts ut mot uttrycket "på grund av föräldraskap". Detta uttryck stämmer närmare överens med konventionstexten och klagör dessutom att inte bara underhåll till barn omfattas utan också underhåll till moder till barn utom äktenskap.

Föreskriften i 2 § andra stycket att regeringen kan förordna att avgörande som avser engångsbelopp inte skall gälla här i landet, om avgörandet härrör från stat som har gjort förbehåll mot att erkänna sådana avgöranden, har vid remissbehandlingen berörts av *Svea hovrätt*. Med hänsyn till att det inte föreligger något principiellt hinder mot att indriva underhållsbidrag i form av engångsbelopp ifrågasätter hovrätten behovet av denna regel. Jag vill för min del endast erinra om att föreskriften baseras på principen om ömsesidighet. Jag anser därför föreskriften böra bibehållas.

Några remissinstanser har uttalat tveksamhet om rättegångskostnader omfattas av konventionen. Med anledning härav vill jag erinra om att sådana kostnader, som framgår av promemorian, torde kunna verkställas till den del de hänför sig till underhållsfrågan. Konventionen innehåller visserligen inte någon uttrycklig bestämmelse härom. Av förarbetena framgår emellertid klart att rättegångskostnader som hänför sig till underhållsfrågan skall kunna verkställas. Eftersom någon regel härom inte ingår i 1965 års lag, anser jag en sådan föreskrift kunna undvaras även i den nya lagen.

Med erinran om lagen (1966:680) om ändring av vissa underhållsbidrag har *Svea hovrätt* aktualiserat frågan om verkställighet enligt konventionen skall omfatta generell höjning enligt lagstiftning, som gäller i det land där avgörandet har meddelats.

Spörsmålet om automatisk förhöjning av underhållsbidrag har inte behandlats i promemorian. För att generell förhöjning av underhållsbidrag skall beaktas vid verkställighet enligt 1973 års konvention,

krävs enligt min uppfattning att sådan förhöjning kan ske enligt den främmande statens lag. Jag vill tillägga att sådan lagstiftning vid tillkomsten av 1965 års lag om erkännande och verkställighet av utländska underhållsavgöranden har ansetts böra beaktas ex officio (se prop. 1965:139 s. 14, jfr SOU 1973:22 s. 193).

Enligt 4 § första stycket 2 kan erkännande och verkställighet vägras om avgörandet har påverkats av svikligt förfarande i samband med handläggningen. Med anledning av ett påpekande vid remissbehandlingen vill jag framhålla att svikligt förfarande enligt förarbetena till konventionen förutsätter uppsåt. Som exempel på svikligt förfarande kan nämnas att den underhållsberättigade har förfalskat handling eller gjort sig skyldig till mened eller annan liknande gärning.

I 4 § andra stycket har tagits in en föreskrift om att avgörande mot utebliven svarande skall erkännas och verkställas endast om stämning, som innefattar underrättelse om det väsentliga innehållet i kärandens talan, har delgetts svaranden enligt lagen i den stat där avgörandet har meddelats och svaranden med hänsyn till omständigheterna haft tillräcklig tid att svara i saken. Svea hovrätt har i fråga om denna föreskrift förklarat sig förutsätta att kungörelsedelgivning, i den mån sådan har använts, är av den arten att svaranden verkligen har nåtts av delgivningen. För egen del vill jag härvidlag påpeka att om den stat där avgörandet har meddelats godkänner kungörelsedelgivning sådan delgivningsform i princip skall anses giltig. För att stävja eventuellt missbruk krävs emellertid att svaranden med hänsyn till omständigheterna har haft tillräcklig tid att svara i saken. Häri ligger ett krav på att svaranden måste ha fått en reell chans att gå i svaromål. Jag vill särskilt understryka att avsikten med föreskriften är att göra det möjligt att vägra godta fiktiva delgivningsformer.

Till 5 § har fogats ett nytt, tredje stycke, som i anslutning till art. 9 i konventionen klargör att det som myndighet i fördragslutande stat har funnit utrett angående de omständigheter, på vilka myndigheten grundat sin behörighet, skall godtas.

I 6 § andra stycket 2 har i förhållande till promemoriaförslaget gjorts den ändringen att orden "svensk lag" har ersatts av uttrycket "svensk internationell privaträtt". Det senare uttrycket ansluter närmare till konventionstexten. Det torde dessutom bättre klargöra att här endast åsyftas tillämpliga svenska lagvalsregler.

11 § första stycket motsvarar 9 § 1965 års lag. Om ansökningen bifalles, sker verkställighet på samma sätt som svensk lagakraftägande dom. Som villkor för införsel gäller att det är fråga om underhållsbidrag enligt GB eller FB. Begränsningen till underhållsbidrag enligt GB eller FB är dock inte avsedd att utesluta införsel för underhåll enligt utländsk lag i motsvarande fall, när giltig exekutionstitel finns (jfr SOU 1973:22 s. 194).

2.5 Övriga frågor

Mellan Sverige och Schweiz gäller konventionen den 15 januari 1936 om erkännande och verkställighet av domar och skiljedomar. Konventionen gäller även domar i fråga om underhållsbidrag. Avgöranden angående underhållsbidrag till barn behandlas dock enligt 1958 års Haagkonvention.

Vad gäller förhållandet till Schweiz synes önskvärt att erkännande och verkställighet av domar angående underhållsskyldighet i fortsättningen sker enligt 1973 års Haagkonvention. 1936 års konvention lägger inte något hinder i vägen härför (jfr art. 14). Frågan om ändring i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz torde få tas upp i ett senare sammanhang.

3 Upprättat lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

lag om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet.

Förslaget bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som *bilaga 2*.¹

4 Hemställan

Jag hemställer att lagrådets yttrande inhämtas över lagförslaget.

5 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

¹ Bilagan har uteslutits här. Förslaget är likalydande med det förslag som är fogat till propositionen.

PM
med förslag till lag om
erkännande och verkställig-
het av utländskt avgörande
angående underhållsskyldig-
het m. m.

Justitiedepartementet

1 Inledning

Sverige har sedan länge deltagit i det internationella samarbete angående erkännande och verkställighet av domar och beslut rörande familjerättslig underhållsskyldighet som har aktualiserats i olika sammanhang.

De nordiska länderna ingick den 6 februari 1931 en konvention, som innehåller internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap (SÖ 1931:19). Enligt denna konvention erkänns bl.a. avgöranden om underhållsskyldighet i anslutning till skillnad i äktenskap. Samtidigt avslutade de nordiska länderna en konvention om indrivning av underhållsbidrag (SÖ 1931:20). Denna konvention har sedermera ersatts av en ny konvention den 23 mars 1962 i samma ämne (SÖ 1963:14).

Mellan Sverige och Schweiz gäller konventionen den 15 januari 1936 om erkännande och verkställighet av domar och skiljedomar (SÖ 1936:10). Konventionen, vilken gäller avgöranden i flertalet civilrättsliga ämnen, är tillämplig även på domstolsavgöranden i fråga om underhållsbidrag i de båda länderna. Frågor om verkställighet av avgöranden rörande underhåll till barn handläggs emellertid i enlighet med 1958 års Haagkonvention om underhåll till barn (se nedan).

Vid en av Förenta nationerna (FN) år 1956 anordnad konferens i New York antogs en konvention om indrivning av underhållsbidrag i utlandet (prop. 1958:138, SFS 1958:522 och 1961:120—123). Konventionen, som är dagtecknad den 20 juni 1956, trädde i kraft den 25 maj 1957. Syftet med New Yorkkonventionen är att underlätta indrivning av underhållsbidrag. Den reglerar i huvudsak praktiska frågor för att tillhandahålla rättshjälp över gränserna. Konventionen saknar regler om verkställighet av underhållsbeslut som har meddelats i främmande stat. Utöver Sverige är följande främmande stater och områden anslutna till konventionen (SFS 1971: 4, ändrad senast 1972: 494).

Algeriet, Barbados, Belgien, Brasilien, Centralafrikanska republiken, Chile, Danmark, Filippinerna, Finland, Frankrike jämte besittningar, Grekland, Guatemala, Haiti, Israel, Italien, Jugoslavien, Luxemburg, Marocko, Monaco, Nederländerna med Nederländska Antillerna, Niger, Norge, Pakistan, Polen, Portugal, Spanien, Sri Lanka, Tjeckoslovakien, Tunisien, Turkiet, Förbundsrepubliken Tyskland, Ungern, Vatikanstaten, Österrike och Övre Volta.

Den åttonde Haagkonferensen för internationell privaträtt utarbetade i oktober 1956 ett förslag till konvention om erkännande och

verkställighet av avgöranden om underhåll till barn. Konventionen, som lades fram för undertecknande den 15 april 1958, trädde i kraft den 1 januari 1962. 1958 års Haagkonvention underlättar erkännande och verkställighet i konventionsstat av underhållsbeslut som har meddelats i annan konventionsstat. Den innebär att avgörande, som har meddelats i en stat rörande underhåll till den som är under 21 år, som huvudregel gäller också i annan stat. Ett sådant avgörande utgör vidare exekutionstitel i de övriga anslutna staterna. I överensstämmelse med det sociala och humanitära intresse som uppbär konventionen har dess förpliktelser inte begränsats till att gälla enbart i fråga om underhåll till den som är medborgare i konventionsstat. Avgörande för att förpliktelserna enligt konventionen skall inträda är att den myndighet som har fattat underhållsbeslutet tillhör konventionsstat. Även beslut i underhållsfrågor, som har meddelats i mål utan internationell anknytning, kan verkställas i annan stat. Konventionens praktiska betydelse begränsas i viss mån av att förlikningsavtal om underhåll inte omfattas av konventionens regler.

Med anledning av 1958 års konvention tillkom lagen (1965:723) om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn (prop. 1965:139). Genom lagen införlivades konventionen med svensk rätt. Bestämmelserna i 1965 års lag äger enligt kungörelsen (1966:406, omtryckt 1973:21, ändrad senast 1974:86) numera tillämpning beträffande avgöranden som meddelats i följande stater, nämligen Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Italien, Liechtenstein, Nederländerna, Nederländska Antillerna, Norge, Portugal, Schweiz, Spanien, Surinam, Tjeckoslovakien, Förbundsrepubliken Tyskland, Ungern och Österrike. I förhållande till övriga nordiska länder gäller lagen bara i den mån särskilda bestämmelser inte äger tillämpning.

Vid den tolfte Haagkonferensen för internationell privaträtt år 1972 behandlades frågan om att utsträcka det internationella samarbetet på området också till erkännande och giltighet av avgöranden beträffande underhåll till vuxna. Härvid aktualiserades spørsmålet om att samordna en konvention i ämnet med 1958 års konvention. Arbetet ledde till antagande av en internationell konvention rörande erkännande och verkställighet av avgöranden om underhåll. Konventionen hänför sig till alla former av familjerättsliga underhållsbidrag. I förhållandet mellan stater som ansluter sig till den nya konventionen träder denna i stället för 1958 års konvention.

Den nya Haagkonventionen om underhåll lades fram för undertecknande den 2 oktober 1973. Den har hittills undertecknats av Frankrike, Luxemburg, Nederländerna, Portugal, Storbritannien, Turkiet och Förbundsrepubliken Tyskland. Ingen stat har ännu ratificerat konventionen. Konventionen i engelsk och fransk originaltext jämte översättning till svenska bifogas som *bilaga 1*.

2 1973 års Haagkonvention

2.1 Grunddragen i konventionen

Avsikten med 1973 års konvention är att åstadkomma gemensamma bestämmelser om ömsesidigt erkännande och verkställighet av avgöranden om underhåll till både vuxna och barn. Principen om ömsesidighet innebär liksom enligt 1958 års konvention att avgörandet skall härröra från en konventionsstat. Däremot skall de enskilda parternas nationalitet eller hemvist i allmänhet inte ha någon betydelse för avgörandets internationella giltighet.

Konventionen är i första hand tillämplig på avgöranden om familjerättsliga underhållsbidrag som har meddelats av judiciell eller administrativ myndighet. Den har emellertid tillämpning även på förlikningsavtal i samma ämne som har ingåtts inför sådan myndighet. Detta innebär en nyhet i förhållande till 1958 års konvention. Inte bara bidrag som skall utges till den underhållsberättigade själv omfattas av konventionen, utan också bidragsbelopp som tillkommer ett offentligt organ, vilket har förskottat bidraget och därför har ett regresskrav mot den som är underhållsskyldig. Även ett tredje fall täcks av konventionen, nämligen att avgörande går ut på att den underhållsskyldige skall erlägga betalning till ett offentligt organ, som har ett regresskrav mot honom. Sådant avgörande skall erkännas och verkställas enligt konventionen, om det offentliga organet kan vinna återbetalning enligt den lag som det lyder under och det föreligger en familjerättslig underhållsskyldighet enligt den lag till vilken den anmodade statens internationellt privaträttsliga regler hänvisar.

Reglerna om villkoren och förfarandet för erkännande och verkställighet av avgörande som omfattas av konventionen stämmer i huvudsak överens med motsvarande bestämmelser i 1958 års konvention.

Stat som ansluter sig till konventionen kan avge vissa förbehåll av innebörd att denna inte skall tillämpas på alla slag av familjerättsliga underhållsbidrag.

2.2. De särskilda bestämmelserna i konventionen

Konventionen består av sju kapitel. I kapitel 1 anges konventionens tillämpningsområde. Kapitel 2 reglerar villkoren för och kapitel 3 förfarandet vid erkännande och verkställighet av avgöranden som omfattas av konventionen. Kapitel 4 behandlar offentliga organs rätt att begära verkställighet av avgöranden rörande underhållsskyldighet och kapitel 5 förlikningsavtal om underhåll. I kapitel 6 har samlats bestämmelser om bl.a. förbehåll och förklaringar. Kapitel 7 innehåller sedvanliga slutbestämmelser om undertecknande, ratifikation, ikraftträdande m.m.

Beträffande *konventionens tillämpningsområde* kan till en början framhållas att konventionstexten inte innehåller någon formell bestämning av begreppen underhållsskyldighet eller underhåll. Begreppen används för att beteckna alla legala former av underhållsskyldighet som hänför sig till ett familje- eller släktskapsförhållande i vidsträckt bemärkelse.

Konventionen är enligt huvudregeln i art. 1 tillämplig på avgörande som meddelats av judiciell eller administrativ myndighet i fördragslutande stat rörande underhållsskyldighet på grund av familje-, släktskaps-, äktenskaps- eller svågerlagsförhållande. Jämförd med 1958 års underhållskonvention, som endast avser underhållsskyldighet gentemot barn som är under 21 år, innebär den nya konventionen en avsevärd utvidgning. Alla andra former av underhåll, t. ex. sådant som inte är rättsligt reglerat eller som inte härrör från en familjerelation, faller i princip utanför konventionens tillämpningsområde. Frivilligt åtagande att underhålla annan person omfattas inte av konventionen, om det inte är fråga om en ren bekräftelse av en legal underhållsplikt.

I fråga om den närmare innebörden av huvudregeln kan framhållas att konventionen för det första gäller underhållsskyldighet mot den som är under 21 år och ogift. Härunder innefattas skyldighet att utge underhåll till släktingar i såväl upp- och nedstigande led som sidled. I denna del innebär den nya konventionen inte någon ändring i förhållande till 1958 års konvention.

I huvudregeln avses för det andra underhållsskyldighet på grund av äktenskap. Till denna kategori hör underhåll mellan sammanlevande makar (även makar under 21 år) och mellan makar som lever åtskilda efter domstols beslut eller eljest på grund av söndring. Hit hör också underhållsskyldighet mellan makar som har erhållit äktenskapsskillnad eller vilkas äktenskap förklarats ogiltigt eller skola gå åter.

Konventionen äger slutligen tillämpning på underhållsskyldighet mellan släktingar genom gifte.

Konventionen är inte tillämplig på underhåll som utgår enligt successionsrättsliga regler.

Enligt art. 26 kan konventionsstat göra förbehåll om att konventionen endast skall tillämpas på avgörande rörande underhållsskyldighet gentemot den som är under 21 år och ogift samt mellan makar och f.d. makar. Förbehåll kan också göras om att konventionen inte skall vara tillämplig på underhållsskyldighet mellan släktingar i sidled och släktingar genom gifte.

Konventionen är enligt en särskild regel i art. 1 andra stycket tillämplig också på förlikning ("transaction") som ingåtts inför en judiciell eller administrativ myndighet i fråga om underhållsskyldighet som avses i konventionen (jfr även vad som sägs i det följande om art. 25). Privaträttsliga avtal i allmänhet angående underhåll faller däremot

utanför konventionens tillämpningsområde. Erfarenheterna av 1958 års konvention har visat att också förlikning av nyss nämnda slag bör utgöra exekutionstitel. "Transaction" som exekutionstitel finns redan i en rad medlemsstater, t.ex. Belgien, Nederländerna, Schweiz, Förbundsrepubliken Tyskland och Österrike. Med "transaction" avses i konventionen en skriftlig överenskommelse som parterna i avsikt att förlikas träffat inför behörig myndighet, vanligtvis domstol. Sådan överenskommelse kan för svensk del jämföras med en förlikning som fastställts av domstol.

Under förarbetena till konventionen har uttalats att konventionen även skall äga tillämpning på skriftliga avtal som innehåller överenskommelse med anledning av förestående äktenskapsskillnad och som behandlar underhållsfrågor. En förutsättning härför är att avtalet företes inför behörig myndighet och införlivas i sådan myndighets avgörande. Överenskommelser av detta slag är vanliga i Irland och en del amerikanska stater.

Konventionen är tillämplig på avgörande och förlikning, oavsett vilken beteckning handlingen har. Konventionen äger tillämpning även på avgörande eller förlikning som innebär ändring av tidigare avgörande eller förlikning (art. 2).

Kravet på ömsesidighet understryks på flera ställen i konventionen. Denna gäller uttryckligen inte avgöranden som meddelats i stat som inte är ansluten till konventionen och inte heller förlikningar som träffats i icke-konventionsstat. När det gäller ett ändringsbeslut, kan det ursprungliga beslutet vara meddelat av en stat som inte är ansluten till konventionen. Ändringsbeslutet måste emellertid alltid härröra från en konventionsstat (art. 2 andra stycket).

Enligt art. 2 tredje stycket skall vederbörande myndighet tillämpa konventionen utan avseende på parternas nationalitet eller hemvist. I princip räcker det att undersöka om det främmande beslutet avser en lagstadgad underhållsskyldighet som hänför sig till en i konventionen avsedd familjerelation.

Enligt art. 3, som nästan ordagrant motsvarar art. 1 andra stycket i 1958 års konvention, skall konventionen tillämpas bara på den del av beslutet eller avtalet som gäller underhållsbidrag.

Konventionen innehåller inte någon bestämmelse om rättegångskostnad. Rättegångskostnader som hänför sig till underhållsfrågan skall enligt förarbetena kunna verkställas. Någon säker uppgift om vad som tillämpas enligt 1958 års konvention föreligger inte.

Vad härefter gäller bestämmelserna om *villkoren för erkännande och verkställighet av underhållsbeslut* är det grundläggande villkoret härför liksom enligt 1958 års konvention att avgörandet meddelats av behörig myndighet i en konventionsstat (art. 4). Med myndighet avses både domstol och administrativ myndighet. Sådan myndighet skall enligt art.

7 anses behörig om någon av parterna, när målet anhängiggjordes, hade hemvist i ursprungsstaten eller båda parterna var medborgare där. Även myndighet vars behörighet den underhållsskyldige godtagit, antingen uttryckligen eller genom att ingå i svaromål i sak utan att göra behörighetsinvändning, anses behörig. Enligt art. 8 är myndighet, som meddelat dom rörande underhållsbidrag, utan hinder av art. 7 under vissa förutsättningar att anse som behörig, om underhållet är utdömt på grund av äktenskapsskillnad eller separation eller till följd av att äktenskapet ogiltigförklarats eller återgång skett.

Vid behörighetskontroll enligt konventionen får den anmodade staten inte ingå i prövning av de omständigheter på vilka myndigheten i ursprungsstaten grundat sin behörighet (art. 9).

Som allmän regel gäller, att ett främmande beslut bara kan erkännas om det vunnit laga kraft. Undantag gäller enligt konventionen dels för avgöranden som får verkställas utan hinder av att de inte äger laga kraft, dels för interimistiska beslut (art. 4). Bestämmelsen, som överensstämmer med art. 2 i 1958 års konvention, är tillämplig endast om motsvarande beslut kan meddelas och verkställas i den anmodade staten.

I art. 5 och 6 anges när den anmodade staten kan vägra erkännande och verkställighet av ett främmande avgörande. Som grund för sådan vägran nämns i art. 5 hänsyn till ordre public, svikligt förfarande vid avgörandets tillkomst, *litis pendens* och *res judicata*. I art. 6, som gäller avgörande i parts utvevar, slås fast att erkännande och verkställighet i detta fall skall vägras om inte vissa villkor är uppfyllda. Det krävs dels att kallelse till förhandling och underrättelse om innehållet i underhållsyrkandet delgivits den uteblivna parten i enlighet med lagen i ursprungsstaten, dels att han med hänsyn till omständigheterna haft tillräcklig tid för att avge svaromål. Enbart en kallelse att inställa sig viss dag inför en myndighet är således inte tillräckligt.

I art. 10 behandlas fall då ett avgörande om underhållsskyldighet innefattar flera olika frågor. Den anmodade staten skall tillämpa konventionen på den del av avgörandet som kan erkännas eller verkställas. Om ett avgörande även avser frågor om annat än underhållsskyldighet, är art. 3 och inte art. 10 tillämplig.

I art. 11 föreskrivs i fråga om periodiskt understöd att verkställighet får beviljas för både förfallna belopp och belopp som framdeles förfaller till betalning.

I art. 12 slås fast den allmänna regeln att vederbörande myndighet i den anmodade staten inte får ompröva det sakliga innehållet i avgörandet. Myndigheten har uteslutande att medge eller vägra erkännande respektive medge eller vägra verkställighet av ett underhållsbeslut, om inte konventionen föreskriver annat.

Beträffande förfarandet vid erkännande och verkställighet stadgas i

art. 13 att den anmodade statens processuella regler skall tillämpas. Bestämmelsen motsvaras av art. 6 i 1958 års konvention. Vissa undantag från regeln finns i art. 14—17.

Art. 14 erbjuder en möjlighet för den underhållsberättigade att erhålla partiellt erkännande och partiell verkställighet. En underhållsberättigad kan t.ex. för att undvika invändning om *ordre public*, dvs. att erkännande eller verkställighet av avgörandet är uppenbart oförenligt med grunderna för rättsordningen i den anmodade staten, i andra hand yrka verkställighet av ett lägre belopp än det utdömda. Bestämmelsen får praktisk betydelse endast om en liknande regel inte redan existerar i den anmodade statens rättssystem.

I art. 15 ingår en regel om rätt för underhållsberättigad, som haft rättshjälp i ursprungslandet, att åtnjuta motsvarande förmån vid begäran om erkännande eller verkställighet i det anmodade landet. Regeln sträcker sig längre till den underhållsberättigades favör än motsvarande stadgande i art. 9 i 1958 års konvention. Det krävs inte att den rättssökande är medborgare i en fördragsslutande stat för att han skall komma i åtnjutande av rättshjälp. Även om den underhållsberättigade inte varit berättigad till fullständig rättshjälp eller befrielse från rättegångskostnader i ursprungslandet, skall han vidare enligt den nya konventionen i största möjliga utsträckning vara berättigad till rättshjälp enligt den anmodade statens regler. Det finns inte något hinder för en underhållsberättigad att begära rättshjälp även om han inte åtnjuter sådan förmån i det land från vilket avgörandet härrör.

Säkerhet, borgen eller deposition får enligt art. 16 inte krävas för säkerställande av rättegångskostnader. Samma föreskrift återfinns i 1958 års konvention.

Art. 17 innehåller en förhållandevis restriktiv uppräknning av handlingar som skall företes vid ansökan om erkännande och verkställighet av ett underhållsbeslut. Till en början krävs en fullständig och riktig avskrift av avgörandet jämte lagakraftbevis. I fråga om s.k. utevarobeslut skall sökanden dessutom förete de handlingar som krävs för att myndigheten skall kunna verkställa den prövning som sägs i art. 6. I förekommande fall skall även handlingar rörande rättshjälp i ursprungsstaten inges. Slutligen föreskrivs att handlingarna skall åtföljas av bestyrkt översättning. Kravet på översättning kan esterges.

Om ansökan om erkännande eller verkställighet är ofullständig, skall myndigheten förelägga sökanden att inom viss tid komplettera ansökningsen med erforderliga dokument. Kompletterande uppgifter bör i första hand inhämtas under hand eller muntligen vid förhandling. I art. 17 sista stycket stadgas förbud mot att kräva legalisering eller annan liknande formalitet.

I motsats till 1958 års konvention upptar den nya konventionen bestämmelser om *offentligt organs möjlighet att begära erkännande och*

verkställighet av underhållsbeslut. Härvidlag skiljs mellan två slag av underhållsbeslut. Art. 18 avser beslut med anledning av ansökan av ett offentligt organ, vilket yrkat återbetalning av bidrag som organet förskotterat en underhållsberättigad. Art. 19 avser beslut som meddelats i mål mellan en underhållsskyldig och en underhållsberättigad och där det offentliga organet begär erkännande och verkställighet av avgörandet i den underhållsberättigades ställe.

Uttrycket "offentligt organ" är inte definierat i konventionen. Det får emellertid tolkas vidsträckt. Härunder faller inte bara offentlig myndighet i snäv mening, såsom barnavårdsnämnd eller annat allmänt organ. Även ett halvstatligt organ eller till och med en privat organisation, åt vilken uppdragits att fullgöra en offentlig funktion, omfattas av uttrycket offentligt organ. En tjänsteman vid ett lands utrikesrepresentation är att betrakta som ett "offentligt organ" i den mening som avses i konventionen.

Vid begäran om erkännande och verkställighet av beslut kan det offentliga organet inte kräva mer än återbetalning av underhållsbidrag som utbetalats till den underhållsberättigade. För att inte det offentliga organet skall behöva anlita domstolsförfarande med jämna mellanrum finns enligt art. 11 möjlighet att begära verkställighet av sådant underhållsbidrag som förfaller till betalning i framtiden.

Ett ytterligare villkor för tillämpning av art. 18 och 19 är, att lagen i den stat som det offentliga organet lyder under tillåter organet att kräva återbetalning av förskotterat underhåll resp. att begära erkännande eller verkställighet i den underhållsberättigades ställe. Enligt art. 18 punkt 2 gäller vidare att den anmodade myndigheten skall erkänna eller verkställa ett utländskt underhållsbeslut som meddelats på ansökan av ett offentligt organ, om underhållsskyldighet mellan den underhållsberättigade och den underhållsskyldige är föreskriven i den inhemska lag som är tillämplig enligt den anmodade statens internationella privaträtt.

Av art. 20 framgår att den anmodade myndigheten skall ha tillgång till erforderliga handlingar för den prövning som sägs i art. 18 och 19. Bestämmelsen utgör ett komplement till art. 17.

Förutsättningarna för att ett *förlikningsavtal rörande underhåll* skall omfattas av konventionen har behandlats i anslutning till art. 1. I art. 21 föreskrivs att ett sådant avtal skall förklaras exigibelt på samma villkor som ett avgörande, om avtalet är exigibelt i ursprungslandet.

Under rubriken *Övriga bestämmelser* har i konventionen samlats ett antal regler rörande olika frågor med anknytning till det materiella innehållet i konventionen. Huvudinnehållet i dessa regler är följande.

Enligt art. 22, som motsvarar art. 10 i 1958 års konvention, åtar sig konventionsstat att underlätta valutatransaktioner beträffande underhållsbidrag. Bestämmelsen i nuvarande överenskommelse är av stor

praktisk betydelse och har ett flertal gånger återopats från svensk sida.

Konventionen utgör enligt art. 23 inte hinder för den underhållsberättigade att – i stället för konventionens bestämmelser – återropa andra bestämmelser som kan vara förmånligare för honom. Sådana bestämmelser kan finnas i bilaterala eller andra överenskommelser mellan stater eller i inhemsk lag. Rätt att kombinera delar av sådana komplex föreligger inte. Motsvarande bestämmelse finns i art. 11 i 1958 års konvention.

Art. 12 i 1958 års konvention föreskriver att konventionen inte är tillämplig på beslut som meddelats innan konventionen trädde i kraft. Bestämmelserna i 1973 års konvention gäller däremot enligt art. 24 första stycket i princip utan avseende på beslutsdatum. Detta innebär att den nya konventionen kommer att gälla även beträffande avgöranden som har meddelats före ikraftträdandet. Av andra stycket framgår dock att beslut, som meddelats innan konventionen trätt i kraft mellan ursprungsstaten och den anmodade staten, kan verkställas i den anmodade staten endast för underhållsbidrag som förfaller till betalning efter det att konventionen trätt i kraft.

Varje fördragsslutande stat kan enligt art. 25 förklara att konventionen – i förhållande till stater som gör motsvarande förklaring – skall omfatta sådana officiella handlingar ("actes authentiques") rörande underhåll som upprättats av eller inför ett offentligt organ och som är omedelbart verkställbara enligt lagen i ursprungsstaten.

Enligt art. 26 kan fördragsslutande stat göra vissa reservationer senast vid tillträde till konventionen. Genom reservation kan tillämpningsområdet för konventionen begränsas i olika hänseenden. Det finns sålunda för det första en möjlighet att göra förbehåll beträffande andra avgöranden och förlikningar om underhållsskyldighet än som gäller underhåll mellan makar eller förutvarande makar eller underhåll till den som är under 21 år och ogift. För det andra kan förbehåll göras beträffande underhåll mellan släktingar i sidled och släktingar genom gifte. För det tredje kan förbehåll göras för underhållsbidrag som fastställts att utgå som engångsbelopp. Stat som har gjort förbehåll är inte berättigad att kräva tillämpning av konventionen på sådana avgöranden och avtal som uteslutits genom förbehållet.

I art. 27 och 28 berörs frågor om tillämplig lag i bl.a. federala stater med flera rättssystem.

Som tidigare framhållits ersätter den nya konventionen 1958 års underhållskonvention i förhållandet mellan stater som är anslutna både till den nya konventionen och 1958 års konvention (art. 29).

Konventionen innehåller avslutningsvis *sedvanliga slutbestämmelser*. Konventionen är öppen för undertecknande av stater som var medlemmar i Haagkonferensen vid tiden för dess tolfte session (art. 30). Även annan stat kan ansluta sig till konventionen efter ikraft-

trädandet, nämligen om den blir medlem i Haagkonferensen efter dess tolfte session eller är medlem av FN eller något av dess fackorgan eller är ansluten till stadgan för internationella domstolen. Sådan stats anslutning blir dock utan verkan i förhållande till konventionsstat som motsätter sig anslutningen (art. 31).

I art. 32 och 33 ingår bestämmelser om konventionens tillämpning på områden för vars internationella förbindelser viss stat ansvarar och på stat med flera rättssystem.

Som har nämnts nyss kan stat vid ratifikation eller anslutning göra vissa förbehåll (art. 34). Endast de i art. 26 nämnda förbehållen är tillåtna.

Art. 35 innehåller bestämmelser angående ikraftträdandet. Konventionen träder enligt första stycket i kraft den första dagen den tredje kalendermånaden efter depositionen av det tredje instrumentet angående ratifikation, antagande eller godkännande. I andra stycket regleras ikraftträdandet för stater som tillträder konventionen efter den tidpunkt då den har trätt i kraft.

Konventionen gäller enligt art. 36 i fem år från dess ikraftträdande enligt art. 35 första stycket. Giltighetstiden förlängs sedan med fem år i taget, om uppsägning inte sker.

Enligt art. 37 ankommer det på nederländska utrikesministeriet att i sedvanlig ordning underrätta berörda stater om ratifikation m.m.

3 Överväganden

3.1 Sveriges anslutning till konventionen

Sverige har som tidigare nämnts sedan länge deltagit i det internationella samarbetet angående erkännande och verkställighet av domar och beslut rörande familjerättslig underhållsskyldighet. En sådan samverkan förekommer både mellan de nordiska länderna och på ett vidare internationellt fält. I det senare hänseendet märks särskilt 1958 års Haagkonvention i ämnet, vilken Sverige ratificerade år 1965. Samma år tillkom den ännu gällande lagen (1965:723) om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn.

Inom Haagkonferensen har nu utarbetats en ny konvention om internationell giltighet av beslut rörande underhållsskyldighet. Konventionen har lagts fram för undertecknande år 1973. Hittills har sju stater undertecknat den.

Den främsta avsikten med 1973 års Haagkonvention är att underlätta möjligheterna att indriva underhållsbidrag mellan vuxna. 1958 års konvention gäller endast underhåll till barn, något som i och för sig är den viktigaste formen av underhållsskyldighet. Den nya konventionen

gäller däremot alla former av familjerättsligt underhåll. Liksom sin föregångare uppbärs 1973 års konvention av ett starkt socialt och humanitärt intresse.

Den nya konventionen innebär också ökade möjligheter att indriva underhållsbidrag till barn. I förhållande till 1958 års konvention har en ny kategori av exekutionstitlar tillkommit. Sålunda har intagits en bestämmelse om att förlikningsavtal som fastställts av judiciell eller administrativ myndighet skall utgöra exekutionstitel. Från renodlad svensk synpunkt är detta visserligen av mindre intresse, eftersom en av svensk domstol stadfäst överenskommelse ingår som en del av domstolens dom och därför är verkställbar på samma sätt som vanliga domar. I likhet med vad som gäller enligt 1958 års konvention, faller däremot frivilliga avtal om underhåll utanför den nya konventionens tillämpningsområde. Detta torde vara den i Sverige vanligaste formen för reglering av underhållsskyldighet i samband med fastställande av faderskapet till barn utom äktenskap (jfr 7 kap. 7 § föräldrabalken). Såsom framgår av art. 25 finns vidare möjlighet att avge särskild förklaring att konventionen skall omfatta även s.k. actes authentiques, dvs. officiell handling om underhåll som upprättats av eller inför myndighet eller offentlig funktionär. Detta innebär att en sådan förbindelse att betala underhållsbidrag utgör exekutionstitel i stater som gör samma förklaring.

Den nya konventionen innehåller också vissa andra förbättringar i jämförelse med 1958 års konvention. Så t.ex. kan svensk barnavårdsnämnd, som betalat bidragsförskott till en underhållsberättigad, för egen del i annan konventionsstat begära erkännande och verkställighet av dom som avser underhållsbidrag. Över huvud har frågan om offentligt organs möjlighet att påkalla sådan verkställighet utomlands getts en framträdande plats i konventionen.

I jämförelse med 1958 års konvention innefattar således den nya konventionen avsevärt utvidgade möjligheter till internationellt erkännande och verkställighet av domar och beslut rörande familjerättslig underhållsskyldighet. Det kan förväntas att 1973 års konvention liksom sin föregångare kommer att vinna bred anslutning bland stater med vilka Sverige har nära förbindelser. Detta talar med styrka för en svensk anslutning till konventionen.

Till förmån för att inta en mer avvaktande hållning i ratifikationsfrågan kan visserligen anföras att den främsta nyheten i konventionen, nämligen underlättandet av möjligheterna att indriva underhållsbidrag mellan vuxna, stämmer mindre väl med den utveckling som har ägt rum i Sverige under senare år på familjerättens område. Sin väsentliga betydelse har den familjerättsliga underhållsskyldigheten numera i förhållande till minderåriga barn. På grund av socialförsäkring och andra samhällseliga trygghetsanordningar spelar underhåll mellan

vuxna en mindre roll än tidigare. I sammanhanget kan vidare erinras om att det i direktiven för familjelagssakkunniga (Ju 1970:52) bl.a. har framhållits, att det minskade ömsesidiga beroende som är en följd av nutida utbildnings-, arbetsmarknads- och socialpolitik måste resultera i att äktenskapets ekonomiska rättsverkningar begränsas i skilda hänseenden. Utgångspunkten för utredningsarbetet bör enligt direktiven vara, att underhållsbidrag mellan makar inte skall komma i fråga efter upplösning av äktenskapet. Det framhålls dock att det kan vara svårt att genomföra denna princip fullt ut. Som exempel på undantag nämns att maken saknar yrkesutbildning eller av en eller annan anledning har svårt att få arbete. Utredningen har ännu inte avgivit något förslag i denna del.

Även om utvecklingen på det familjerättsliga området för svenskt vidkommande närmast går i riktning mot att underhåll mellan vuxna får en starkt minskad betydelse, utgör detta inte någon avgörande invändning mot en svensk anslutning till 1973 års underhållskonvention. Man torde under överskådlig tid ha att räkna med att behov av internationell verkställighet av avgöranden rörande familjerättslig underhållsskyldighet kommer att finnas också i fråga om underhållsbidrag mellan vuxna. Den nya konventionen innefattar dessutom vissa förbättringar såvitt gäller underhåll till barn. Den är vidare tillämplig också på avgöranden och förlikningar som hänför sig till tiden före konventionens ikraftträdande, dock endast såvitt avser belopp som förfallit till betalning efter denna tidpunkt. Detta medför att konventionen redan från början får en större räckvidd än 1958 års konvention.

På grund av det anförda förordas att Sverige tillträder 1973 års Haagkonvention om underhåll.

3.2 Förbehåll och förklaringar

Som har nämnts tidigare kan fördragsslutande stat enligt art. 26 vid ratifikation begränsa konventionens tillämpningsområde. Enligt första stycket 1 kan förbehåll göras beträffande andra avgöranden eller avtal än som gäller underhåll mellan makar eller förutvarande makar eller underhåll till den som är under 21 år och ogift. Vidare kan förbehåll göras i fråga om underhåll mellan släktingar i sidled och genom gifte (första stycket 2) samt beträffande underhållsbidrag som fastställts att utgå som engångsbelopp (första stycket 3).

Lagstadgad underhållsskyldighet finns i Sverige främst för de fall som avses i art. 26 första stycket 1. En vidare underhållsplikt i förhållande till barn följer emellertid av 7 kap. 3 § första stycket föräldrabalken. Härjämte föreskrivs en liknande underhållsskyldighet mot föräldrar i 7 kap. 3 § andra stycket. Enligt 7 kap. 4 § föreligger även skyldighet för den som är gift med någon, som har barn i tidigare gifte

eller utom äktenskap under sin vårdnad, att jämte den andra maken bidra till barnets underhåll.

Något mera framträdande behov av att öppna möjlighet för underhållsberättigad att begära internationell verkställighet i andra fall än som avses i art. 26 första stycket 1 torde inte föreligga från svensk synpunkt. Härvid är bl.a. att beakta den utveckling på familjerättens område som har berörts i föregående avsnitt. Internationell verkställighet av underhållsanspråk i fall som avses i art. 26 första stycket 2 skulle dessutom kunna få konsekvenser som ter sig oacceptabla för svensk rättsuppfattning. Som exempel kan nämnas att underhållsplikt i annan stat föreligger mellan släktingar i mer avlägsna led. Det synes inte finnas skäl att i sådant fall medge verkställighet här i landet av ett utländskt avgörande. Mot denna bakgrund får övervägande skäl anses tala för att Sverige vid ratifikation av konventionen gör förbehåll enligt art. 26 första stycket 1. I enlighet härmed bör Sverige göra förbehåll också enligt art. 26 första stycket 2.

Underhållsbidrag kan undantagsvis i Sverige bestämmas att utges med visst belopp en gång för alla. I vissa främmande stater är det däremot inte ovanligt att underhåll bestäms att utgå med engångsbelopp. Något principiellt hinder mot att här i riket indriva sådant underhållsbidrag föreligger inte. Härtill kommer att principen om ordre public kan komma att bli tillämplig i fall som klart avviker från svenska rättsgrundsatser. Skäl att enligt art. 26 första stycket 3 göra förbehåll mot engångsbelopp kan därför inte anses föreligga.

Enligt art. 25 kan stat genom särskild förklaring utvidga konventionen till att omfatta också vissa officiella handlingar som upprättats under medverkan av myndighet eller offentlig funktionär ("actes authentiques"), och som är verkställbara i ursprungslandet. Möjligheten att avge en sådan förklaring har för Sveriges del betydelse i fråga om underhållsavtal som avses i 7 kap. 7 § föräldrabalken. Förklaring bör därför avges enligt art. 25.

3.3 Konventionens införlivande med svensk rätt

Ratifikation av konventionen förutsätter att konventionens regler införlivas med svensk lagstiftning. För att införliva en konvention med nationell rätt kan man använda sig av olika metoder. Konventionens innehåll kan omarbetas – transformeras – till svensk lag genom att man använder den lagstiftningsteknik som är bruklig vid rent intern lagstiftning (transformationsmetoden). Detta är den metod som har kommit till användning vid ratifikationen av 1958 års underhållskonvention. En annan metod är att konventionens regler i så gott som helt oförändrat skick tas upp i en intern lag (inkorporeringsmetoden). Denna metod har använts t.ex. vid tillkomsten av lagen (1912:69) om vissa internatio-

nella rättsförhållanden rörande äktenskaps rättsverkningar, vilken för-
anleddes av Sveriges tillträde till 1905 års Haagkonvention rörande
konflikter mellan olika lagar i fråga om vissa rättsverkningar av äkten-
skap. Man kan också förfara på det sättet att konventionen görs
omedelbart tillämplig här i landet utan transformering. Detta förfar-
ande har använts bl.a. i samband med Sveriges tillträde år 1969 till
konventionen om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg.

Eftersom 1958 års konvention alltså kommer att gälla i för-
hållande till stater som inte tillträtt den nya konventionen torde det
krävas en ny verkställighetslag som ansluter till nu föreliggande
konvention. Den nya konventionen innehåller också nya institut,
såsom erkännande och verkställighet av förlikning och möjlighet för
barnavårdsnämnd att begära verkställighet utomlands av regress-
anspråk på grund av utgivet bidragsförskott. Även i övrigt innefattar
1973 års konvention viss omarbetning av 1958 års konvention. Med en
sådan lagteknisk lösning kan 1965 års lag kvarstå oförändrad och fort-
farande gälla beträffande erkännande och verkställighet av underhålls-
beslut i förhållande till stater som inte tillträtt den nya konventionen.

Den transformationsmetod som har använts vid ratifikationen av
den äldre konventionen bör lämpligen tillämpas även i fråga om den
nya överenskommelsen. För den närmare innebörden härav redogörs i
nästa avsnitt.

Mot bakgrund av det anförda har upprättats förslag till lag om
erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående under-
hållsskyldighet m.m. Förslaget bifogas promemorian som *bilaga 2*.

4 Specialmotivering till lagförslaget

I motiveringen till de särskilda bestämmelserna i lagförslaget
behandlas företrädesvis frågor som innefattar nyheter eller ändringar i
förhållande till 1965 års lag. I de delar den föreslagna lagen stämmer
överens med den äldre torde i första hand få hänvisas till vad som har
uttalats i prop. 1965:139.

En del detaljregler i den nya konventionen har inte ansetts behöva
ges några direkta motsvarigheter i lagförslaget. Som exempel kan
nämnas att konventionen enligt art. 2 är tillämplig på avgöranden och
förlikningsavtal, oavsett hur de har betecknats. Konventionen är enligt
samma artikel tillämplig också på avgöranden och förlikningsavtal,
varigenom ett tidigare avgörande eller förlikningsavtal har ändrats,
även om den ursprungliga exekutionstiteln härrör från en icke
fördragsslutande stat. I art. 2 finns slutligen en bestämmelse om att
konventionen är tillämplig utan avseende på om underhållskravet är av
inhemsk eller internationell natur och utan hänsyn till parternas

nationalitet eller hemvist. Med hänsyn till den generella utformning som getts 1 och 2 §§ i lagförslaget har det inte syntts nödvändigt att belasta lagtexten med föreskrifter motsvarande de nu nämnda konventionsreglerna. Motsvarande överväganden har gjorts beträffande vissa andra detaljbestämmelser i konventionen (bl.a. art. 3, 10, 27 och 28).

1 § Paragrafens första stycke motsvarar art. 1 första stycket och art. 4 punkt 2 i konventionen samt 1 § första stycket, 2 § och 3 § första stycket 1965 års lag. Definitionen i andra stycket motsvarar art. 4 punkt 1 i konventionen och 1 § andra stycket 1965 års lag. Tredje stycket anknyter till art. 26.

I huvudregeln angående den nya lagens tillämpningsområde (första stycket) klargörs i enlighet med vad förut nämnts att lagen gäller bara avgörande som meddelats i stat vilken har tillträtt 1973 års underhållskonvention. Härvid underförstås att det rör sig om antingen stat, som är medlem av Haagkonferensen, eller stat, mot vars anslutning till konventionen Sverige inte gjort någon invändning enligt art. 31 tredje stycket. Beträffande avgörande som härrör från stat som har tillträtt 1958 års konvention men inte 1973 års konvention blir alltså 1965 års lag att tillämpa. Uppgifter om vilka staters avgöranden som den nya lagen blir tillämplig på bör tas in i en av regeringen utfärdad förordning.

En av de viktigaste nyheterna i 1973 års konvention är att den gäller även underhåll till vuxna. I förhållande till 1965 års lag innefattar det nu föreliggande lagförslaget därför den utvidgningen att lagen gäller – förutom avgöranden angående underhållsskyldighet mot ogift barn (eller avkomling till barn) under 21 år – även avgöranden angående underhållsskyldighet mot make eller förutvarande make. Med förutvarande makar avses även makar vars äktenskap förklarats vara ogiltigt eller skola återgå. Som följer av det som anförts i avsnitt 3.2 faller underhåll till släktingar i sidled m.m. utanför lagens tillämpningsområde.

Liksom enligt 1965 års lag krävs i princip att det utländska avgörandet vunnit laga kraft för att det skall gälla här i landet (jfr även 7 §). Som allmän förutsättning gäller vidare att avgörandet meddelats av myndighet som är behörig enligt 4 §.

Med avgörande förstås enligt andra stycket i paragrafen dels utländsk domstols dom eller slutliga beslut, dels utländsk administrativ myndighets slutliga beslut.

I tredje stycket ges regeringen möjlighet att förordna att avgörande som avser engångsbelopp inte skall gälla här i landet, om avgörandet härrör från stat som gjort förbehåll mot att erkänna och verkställa sådana avgöranden (se art. 26).

2 § Denna paragraf, som motsvarar art. 1 andra stycket samt art. 21 och 25 i konventionen, avser giltigheten av förlikningsavtal m.m. angående underhåll. Paragrafen saknar motsvarighet i 1965 års lag.

Enligt första stycket kan utländsk förlikning ("transaction"), som ingåtts inför behörig judiciell eller administrativ myndighet rörande underhållsskyldighet som avses i 1 §, verkställas i Sverige under förutsättning att förlikningen kan verkställas även i ursprungslandet. Detta innebär en nyhet i förhållande till 1965 års lag, som endast gäller utländska myndigheters avgöranden rörande underhåll. Kravet på att förlikningen ingåtts inför behörig myndighet begränsar dock regelns räckvidd. Privaträttsliga avtal som upprättats utan medverkan eller godkännande av myndighet faller utanför den nya lagen.

I överensstämmelse med art. 21 utsägs i första stycket att lagen "i tillämpliga delar" gäller förlikning varom nu är fråga. De villkor som ställs upp för erkännande och verkställighet av avgörande skall således gälla även i fråga om förlikning, i den mån villkoren är tillämpliga på sådant avtal. Det ligger i sakens natur att en del av de krav som avser avgöranden inte har någon aktualitet beträffande förlikningar, t.ex. reglerna om forum i 4 §.

Art. 25 öppnar möjlighet att utöka antalet utländska exekutionstitlar med vissa officiella handlingar ("actes authentiques"). Som har berörts i avsnitt 3.2 torde från svensk sida böra avges förklaring att Sverige skall tillämpa konventionen också på sådana handlingar. För att en handling av detta slag skall gälla som exekutionstitel i Sverige krävs dels att den har viss officiell karaktär, dvs. att den upprättats av eller inför myndighet eller offentlig funktionär, dels att den är omedelbart verkställbar i det land där den har upprättats, dels att det är fråga om underhållsskyldighet som avses i 1 § lagförslaget. "Actes authentiques" avser i första hand s.k. "actes notariés", dvs. i bl.a. Frankrike handling som mottagits av offentlig funktionär (notarie) och upprättats i viss form (jfr Code civil art. 1317). Beträffande handlingar varom nu är fråga utsägs i 2 § andra stycket att regeringen, under förutsättning av ömsesidighet, kan förordna att lagen i tillämpliga delar skall gälla även sådan handling. Förordnande torde kunna bli aktuellt visavi vissa kontinentaleuropeiska stater.

3 § Denna paragraf, som motsvarar art. 5 och 6 i konventionen och 3 § andra stycket 1965 års lag, behandlar vissa allmänna villkor för erkännande och verkställighet av utländska avgöranden.

Bestämmelserna i första stycket är, i motsats till vad som gäller enligt 3 § 1965 års lag, fakultativa. Erkännande och verkställighet kan men behöver inte nödvändigtvis vägras under angivna förhållanden.

Enligt punkt 1 kan erkännande och verkställighet av avgörande vägras, om erkännande och verkställighet av avgörandet är uppenbart

oförenligt med grunderna för rättsordningen här i riket, dvs. strider mot ordre public. Bestämmelsen förutsätter inte att själva avgörandet strider mot ordre public, utan det är tillräckligt att erkännande eller verkställande av avgörandet skulle vara uppenbart oförenligt härmed. I 1965 års lag är däremot regeln om ordre public knuten till själva avgörandet.

I punkt 2 anges som grund för vägran av erkännande och verkställighet, att avgörandet påverkats av svikligt förfarande i rättegången. Bestämmelsen saknar direkt motsvarighet i 1965 års lag.

Punkt 3 innehåller en s.k. indirekt litispendensregel. Enligt denna regel kan avgörande undantas från erkännande och verkställighet, om mål mellan samma parter och med samma syfte anhängiggjorts här i riket innan talan väckts i den främmande staten. Den föreslagna bestämmelsen syftar till att förhindra att talan angående samma sak förs samtidigt i flera länder. Därigenom motverkas också att det meddelas inbördes motstridiga avgöranden som i och för sig uppfyller förutsättningarna för erkännande och verkställighet.

Som ytterligare grund för vägran att erkänna och verkställa utländskt avgörande finns i punkt 4 en bestämmelse om res judicata.

Andra stycket behandlar avgöranden mot utebliven svarande. Bestämmelsen, som i motsats till första stycket inte är fakultativ, innebär att svaranden måste i vederbörlig ordning ha fått del av underhållskravet och tid att svara för att avgörandet skall erkännas och verkställas här. Det krävs att stämning innefattande underrättelse om det väsentliga innehållet i kändens talan har överbringats till svaranden enligt ursprungslandets lag. Vad som skall anses ligga däri är inte helt klart. Av förarbetena vill synas som om även kungörelsedelgivning i vissa fall kan godtas. Samtidigt har emellertid uttalats viss misstro mot fiktiva delgivningsmetoder. Ett korrektiv mot missbruk ligger i kravet på att svaranden "med hänsyn till omständigheterna" skall ha haft tillräcklig tid att svara i saken (jfr SOU 1968:40 s. 119). Det bör observeras att andra stycket till sin lydelse i avsevärd mån avviker från motsvarande regel i 1965 års lag.

4 § Denna paragraf motsvarar art. 7 och 8 i konventionen samt 4 § 1965 års lag.

Ett grundläggande villkor för erkännande och verkställighet av ett utländskt avgörande är att avgörandet meddelats av behörig myndighet i den främmande staten. Detta följer redan av 1 § andra stycket i lagen.

Enligt punkt 1 i första stycket skall avgörandet anses meddelat av behörig myndighet, om någon av parterna hade sitt hemvist i den främmande staten när talan väcktes. Myndighet skall alltså anses behörig även om enbart kändens hade sitt hemvist i den främmande staten. I 4 § andra stycket 1965 års lag öppnas möjlighet att vägra

erkännande och verkställighet av avgöranden som meddelats av myndighet vars behörighet betingats enbart av den underhållsberättigades hemvist. Sådan möjlighet till vägran medges inte i 1973 års konvention.

Den utländska myndigheten skall vidare anses behörig om både käranden och svaranden var medborgare i den främmande staten, när talan väcktes (punkt 2). Motsvarande forumregel saknas i 1965 års lag. Det har vid tillkomsten av den nya konventionen ansetts motiverat att öppna en möjlighet att erkänna och verkställa avgörande från myndighet, vars behörighet grundats enbart på parternas nationalitet även om de inte har hemvist i ursprungslandet.

Enligt punkt 3 föreligger inte behörighetshinder om svaranden uttryckligen godtagit att saken prövas av myndigheten eller utan förbehåll ingått i svaromål i saken. Om en svarande, som instämts till annan domstol än som avses i punkt 1 eller 2 vill undgå verkställighet utomlands av det blivande avgörandet, får han således antingen underlåta att ingå i svaromål eller positivt ge uttryck för sin inställning. Att förbehållslöst ingå i svaromål i saken tilläggs samma effekt som ett prorogationsavtal.

Andra stycket innebär i likhet med punkt 2 en utvidgning av forumkatalogen i förhållande till 1965 års lag. Myndighet i främmande stat, som meddelat avgörande angående underhåll, skall anses behörig om underhållet utgår med anledning av att äktenskap upplöses, under förutsättning att myndigheten i sådant hänseende varit behörig enligt svensk rätt. De situationer som avses är att underhållet utdömts på grund av äktenskapsskillnad eller legal separation eller med anledning av ogiltighetsförklaring eller återgång av äktenskap.

5 § Paragrafen motsvarar art. 18 och 19 i konventionen.

Som har berörts tidigare kan offentligt organ under vissa förutsättningar begära erkännande och verkställighet av avgörande rörande underhållsskyldighet. I paragrafens första stycke klargörs att offentligt organ som förskotterat bidrag till underhållsberättigad äger att i dennes ställe begära erkännande och verkställighet, om organet är behörigt därtill enligt lagen i den stat det tillhör (art. 19).

Andra stycket behandlar det fall som regleras i art. 18. Det är alltså fråga om fall då det offentliga organet hos myndighet i det egna landet har utverkat en exekutionstitel mot den underhållsskyldige med anledning av att organet förskotterat underhållsbidrag. De närmare förutsättningarna för organets rätt att begära erkännande och verkställighet har angetts i överensstämmelse med konventionstexten.

6 § Paragrafens första stycke motsvarar närmast art. 4 första stycket i konventionen och 5 § 1965 års lag. Andra stycket, som saknar motsva-

rihet i 1965 års lag, överensstämmer med art. 14.

Enligt första stycket skall avgörande, som gäller här i riket enligt den nya lagen, på begäran verkställas här. Som framgår av 2 § är bestämmelsen tillämplig också på förlikning. För att "acte authentique" skall bli exekutionstitel krävs särskild förklaring av regeringen.

Andra stycket avser partiellt erkännande och partiell verkställighet av ett avgörande (eller motsvarande). Föreskriften har tagits med i tydlighetens intresse. En underhållsberättigad kan alltså begränsa sin ansökan till att avse endast en del av det utdömda underhållsbidraget.

7 § Paragrafen motsvarar art. 4 sista stycket i konventionen och 6 § 1965 års lag.

Paragrafen, vilken helt stämmer överens med sin motsvarighet i 1965 års lag, innehåller undantag från kravet i 1 § på att avgörandet skall ha vunnit laga kraft. Paragrafen avser dels avgöranden som enligt särskilt förordnande får verkställas utan hinder av att de inte äger laga kraft, dels interimistiska beslut för tiden intill dess laga kraft ägande dom eller beslut föreligger. Det krävs att motsvarande avgörande kunnat meddelas av svensk domstol. Möjligheten att erhålla provisorisk verkställighet har därför begränsats till att avse utländska domar och beslut som meddelats av domstol. Administrativa avgöranden kan således inte bli föremål för provisorisk verkställighet. Som allmän förutsättning gäller att hinder för erkännande och verkställighet inte föreligger enligt 3 eller 4 §.

8 § Denna paragraf ansluter till art. 17 och 20 i konventionen och motsvarar 7 § 1965 års lag.

Exekvaturförfarandet bör, i likhet med vad som i övrigt gäller beträffande verkställighet av utomnordiska avgöranden, förläggas till Svea hovrätt. Uppräkningen av de handlingar sökanden skall tillhandahålla domstolen stämmer i huvudsak överens med vad som gäller enligt 1965 års lag men har anpassats till den nya konventionens krav.

Bestämmelserna i första stycket punkt 1—3 synes inte ge anledning till särskilda kommentarer. En viktig nyhet i förhållande till 1965 års lag är som redan nämnts att offentligt organ kan uppträda som sökande med anledning av att organet forskotterat underhållsbidrag. I sådant fall är sökanden skyldig att inge behövliga handlingar angående organets behörighet att begära verkställighet (punkt 4), se under 5 §.

Punkt 5 innehåller ett principiellt krav på att de aktuella handlingarna skall åtföljas av en bestyrkt översättning till svenska språket. Översättningskravet är emellertid inte absolut utan kan efterges med hänsyn till omständigheterna. Detta innebär, i likhet med vad som gäller i andra sammanhang, bl.a. att handling som är avfattad på danska eller norska språket får godtas (jfr dock 11 § lagförslaget). Även

handling, som är avfattad på annat språk (exempelvis ett världsspråk) bör i vissa fall kunna godtas (jfr 33 kap. 9 § rättegångsbalken).

Om ansökningshandlingarna är ofullständiga, skall sökanden beredas tillfälle att inkomma med komplettering.

9–11 §§ Dessa paragrafer har tillkommit med stöd av art. 13 i konventionen, som utsäger att exekvaturförfarandet skall följa den anmodade statens regler. Föreskrifterna stämmer med smärre redaktionella ändringar i sak överens med 8–10 §§ 1965 års lag.

Det kan påpekas att prövning som avser periodiskt utgående underhållsbidrag behöver ske endast en gång. Verkställighet kan därefter ske allteftersom de olika bidragsbeloppen förfaller till betalning (art. 11). Vidare kan nämnas att den allmänna grundsatsen att exekvaturmyndigheten inte får ompröva avgörandets materiella innehåll liksom i fråga om 1965 års lag inte ansetts behöva inflyta i lagtexten (art. 12).

Ikraftträdande m.m.

Den nya lagen bör träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Även utländska avgöranden som meddelats innan konventionen träder i kraft mellan Sverige och annan stat omfattas av lagförslaget. Däremot gäller sådant avgörande endast såvitt avser belopp som förfaller till betalning efter det att konventionen trätt i kraft mellan Sverige och den stat där avgörandet meddelats (art. 24). En uttrycklig ikraftträdandebestämmelse härom bör meddelas.

Lagen kommer i första hand att vara tillämplig i förhållande till stater som ansluter sig till 1973 års konvention. 1965 års lag gäller alltså beträffande erkännande och verkställighet av underhållsbeslut i förhållande till stater, som är anslutna till 1958 års konvention och som inte tillträtt den nya konventionen. Dessutom är 1965 års lag tillämplig beträffande underhållsbidrag som förfallit till betalning före ikraftträdandet av den nya lagen.

Förslaget aktualiserar en ändring av lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz. Eftersom varken Sverige eller Schweiz tillträtt 1973 års konvention framläggs inget sådant lagförslag redan nu. En sådan ändring förutsätter förhandlingar om begränsning av 1936 års konvention mellan Sverige och Schweiz.

Convention on the recognition and enforcement of decisions relating to maintenance obligations

The States signatory to this Convention,

Desiring to establish common provisions to govern the reciprocal recognition and enforcement of decisions relating to maintenance obligations in respect of adults,

Desiring to coordinate these provisions and those of the Convention of the 15th of April 1958 on the Recognition and Enforcement of Decisions Relating to Maintenance Obligations in Respect of Children,

Have resolved to conclude a Convention for this purpose and have agreed upon the following provisions —

CHAPTER I — SCOPE OF THE CONVENTION

Article 1

This Convention shall apply to a decision rendered by a judicial or administrative authority in a Contracting State in respect of a maintenance obligation arising from a family relationship, parentage, marriage or affinity, including a maintenance obligation towards an infant who is not legitimate, between —

1. a maintenance creditor and a maintenance debtor; or
2. a maintenance debtor and a public body which claims reimbursement of benefits given to a maintenance creditor.

It shall also apply to a settlement made by or before such an authority ("transaction") in respect of the said obligations and between the same parties (hereafter referred to as a 'settlement').

Article 2

This Convention shall apply to a decision or settlement however described.

Convention concernant le reconnaissance et l'exécution de décisions relatives aux obligations alimentaires

Les Etats signataires de la présente Convention,

Désirant établir des dispositions communes pour régler la reconnaissance et l'exécution réciproques de décisions relatives aux obligations alimentaires envers les adultes,

Désirant coordonner ces dispositions et celles de la Convention du 15 avril 1958 concernant la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière d'obligations alimentaires envers les enfants,

Ont résolu de conclure une Convention à cet effet et sont convenus des dispositions suivantes :

CHAPITRE I — CHAMP D'APPLICATION DE LA CONVENTION

Article premier

La présente Convention s'applique aux décisions en matière d'obligations alimentaires découlant de relations de famille, de parenté, de mariage ou d'alliance, y compris les obligations alimentaires envers un enfant non légitime, rendues par les autorités judiciaires ou administratives d'un Etat contractant entre :

1. un créancier et un débiteur d'aliments; ou
2. un débiteur d'aliments et une institution publique qui poursuit le remboursement de la prestation fournie à un créancier d'aliments.

Elle s'applique également aux transactions passées dans cette matière devant ces autorités et entre ces personnes.

Article 2

La Convention s'applique aux décisions et aux transactions, quelle que soit leur dénomination.

Bilaga 1

Konvention om erkännande och verkställighet av avgöranden angående underhållsskyldighet

Denna konventions signatärmakter,

vilka önskar åstadkomma gemensamma bestämmelser om ömsesidigt erkännande och verkställighet av avgöranden beträffande underhåll till vuxna,

vilka önskar samordna dessa bestämmelser och bestämmelserna i konventionen den 15 april 1958 om erkännande och verkställighet av avgöranden om underhåll till barn,

har beslutat att ingå en konvention för detta ändamål och har överenskommit om följande bestämmelser.

**KAPITEL I — KONVENTIONENS
TILLÄMPNINGSSOMRÅDE**

Artikel 1

Denna konvention är tillämplig på avgöranden som meddelats av judiciell eller administrativ myndighet i fördragsslutande stat och avser underhållsskyldighet på grund av familje-, släktskaps-, äktenskaps- eller svågerlagsförhållande, inbegripet underhållsskyldighet mot barn utom äktenskap, mellan

1. underhållsberättigad och underhållsskyldig; eller

2. underhållsskyldig och offentligt organ som gör anspråk på återbetalning av bidrag som utbetalats till underhållsberättigad.

Konventionen är också tillämplig på förlikningsavtal (transactions) i samma ämne, vilka ingåtts inför sådan myndighet mellan samma parter.

Artikel 2

Konventionen är tillämplig på avgöranden och förlikningsavtal, oavsett hur de betecknats.

It shall also apply to a decision or settlement modifying a previous decision or settlement, even in the case where this originates from a non-Contracting State.

It shall apply irrespective of the international or internal character of the maintenance claim and whatever may be the nationality or habitual residence of the parties.

Article 3

If a decision or settlement does not relate solely to a maintenance obligation, the effect of the Convention is limited to the parts of the decision or settlement which concern maintenance obligations.

CHAPTER II — CONDITIONS FOR RECOGNITION AND ENFORCEMENT OF DECISIONS

Article 4

A decision rendered in a Contracting State shall be recognised or enforced in another Contracting State —

1. if it was rendered by an authority considered to have jurisdiction under Article 7 or 8; and

2. if it is no longer subject to ordinary forms of review in the State of origin.

Provisionally enforceable decisions and provisional measures shall, although subject to ordinary forms of review, be recognised or enforced in the State addressed if similar decisions may be rendered and enforced in that State.

Article 5

Recognition or enforcement of a decision may, however, be refused —

1. if recognition or enforcement of the decision is manifestly incompatible with the public policy ('ordre public') of the State addressed; or

2. if the decision was obtained by fraud in connection with a matter of procedure; or

3. if proceedings between the same parties and having the same purpose are pending before an authority of the State address-

Elle s'applique également aux décisions ou transactions modifiant une décision ou une transaction antérieure, même au cas où celle-ci proviendrait d'un Etat non contractant.

Elle s'applique sans égard au caractère international ou interne de la réclamation d'aliments et quelle que soit la nationalité ou la résidence habituelle des parties.

Article 3

Si la décision ou la transaction ne concerne pas seulement l'obligation alimentaire, l'effet de la Convention reste limité à cette dernière.

CHAPITRE II — CONDITIONS DE LA RECONNAISSANCE ET DE L'EXÉCUTION DES DÉCISIONS

Article 4

La décision rendue dans un Etat contractant doit être reconnue ou déclarée exécutoire dans un autre Etat contractant :

1. si elle a été rendue par une autorité considérée comme compétente au sens des articles 7 ou 8; et

2. si elle ne peut plus faire l'objet d'un recours ordinaire dans l'Etat d'origine.

Les décisions exécutoires par provision et les mesures provisionnelles sont, quoique susceptibles de recours ordinaire, reconnues ou déclarées exécutoires dans l'Etat requis si pareilles décisions peuvent y être rendues et exécutées.

Article 5

La reconnaissance ou l'exécution de la décision peut néanmoins être refusée :

1. si la reconnaissance ou l'exécution de la décision est manifestement incompatible avec l'ordre public de l'Etat requis; ou

2. si la décision résulte d'une fraude commise dans la procédure; ou

3. si un litige entre les mêmes parties et ayant le même objet est pendant devant une autorité de l'Etat requis, première saisie; ou

Den är även tillämplig på avgörande eller förlikningsavtal varigenom tidigare avgörande eller tidigare förlikningsavtal ändrats, även om detta avgörande eller förlikningsavtal härrör från icke fördragsslutande stat.

Den är tillämplig oavsett om underhållskravet är av internationell eller inhemsk karaktär och utan hänsyn till parternas nationalitet eller hemvist.

Artikel 3

Om avgörandet eller förlikningsavtalet icke avser enbart underhållsskyldighet, begränsas konventionens verkan till de delar av avgörandet eller förlikningsavtalet som gäller underhållsskyldighet.

KAPITEL II — VILLKOR FÖR ERKÄNNANDE OCH VERKSTÄLLIGHET AV AVGÖRANDEN

Artikel 4

Avgörande som meddelats i fördragsslutande stat skall erkännas eller verkställas i annan sådan stat

1. om det meddelats av myndighet som enligt artikel 7 eller 8 anses behörig; och

2. om det vunnit laga kraft i den stat där det meddelats.

Avgörande, som utan hinder av att det ej äger laga kraft får verkställas i den stat där det meddelats, samt beslut för tiden intill dess laga kraft ägande dom eller beslut föreligger skall erkännas eller verkställas i den anmodade staten, om liknande avgörande kan meddelas och verkställas där.

Artikel 5

Erkännande eller verkställighet av avgörande kan dock vägras

1. om erkännande eller verkställande av avgörandet är uppenbart oförenligt med grunderna för rättsordningen i den anmodade staten; eller

2. om avgörandet påverkats av svikligt förfarande i rättegången; eller

3. om mål mellan samma parter angående samma sak är anhängigt vid myndighet i den anmodade staten och detta mål an-

sed and those proceedings were the first to be instituted; or

4. if the decision is incompatible with a decision rendered between the same parties and having the same purpose, either in the State addressed or in another State, provided that this latter decision fulfils the conditions necessary for its recognition and enforcement in the State addressed.

Article 6

Without prejudice to the provisions of Article 5, a decision rendered by default shall be recognised or enforced only if notice of the institution of the proceedings, including notice of the substance of the claim, has been served on the defaulting party in accordance with the law of the State of origin and if, having regard to the circumstances, that party has had sufficient time to enable him to defend the proceedings.

Article 7

An authority in the State of origin shall be considered to have jurisdiction for the purposes of this Convention —

1. if either the maintenance debtor or the maintenance creditor had his habitual residence in the State of origin at the time when the proceedings were instituted; or

2. if the maintenance debtor and the maintenance creditor were nationals of the State of origin at the time when the proceedings were instituted; or

3. if the defendant had submitted to the jurisdiction of the authority, either expressly or by defending on the merits of the case without objecting to the jurisdiction.

Article 8

Without prejudice to the provisions of Article 7, the authority of a Contracting State which has given judgment on a maintenance claim shall be considered to have jurisdiction for the purposes of this Convention if the maintenance is due by reason of a divorce or a legal separation, or a declaration that a marriage is void or annulled, obtained from an authority of that State

4. si la décision est incompatible avec une décision rendue entre les mêmes parties et sur le même objet, soit dans l'Etat requis, soit dans un autre Etat lorsque, dans ce dernier cas, elle réunit les conditions nécessaires à sa reconnaissance et à son exécution dans l'Etat requis.

Article 6

Sans préjudice des dispositions de l'article 5, une décision par défaut n'est reconnue ou déclarée exécutoire que si l'acte introductif d'instance contenant les éléments essentiels de la demande a été notifié ou signifié à la partie défaillante selon le droit de l'Etat d'origine et si, compte tenu des circonstances, cette partie a disposé d'un délai suffisant pour présenter sa défense.

Article 7

L'autorité de l'Etat d'origine est considérée comme compétente au sens de la Convention :

1. si le débiteur ou le créancier d'aliments avait sa résidence habituelle dans l'Etat d'origine lors de l'introduction de l'instance; ou

2. si le débiteur et le créancier d'aliments avaient la nationalité de l'Etat d'origine lors de l'introduction de l'instance; ou

3. si le défendeur s'est soumis à la compétence de cette autorité soit expressément, soit en s'expliquant sur le fond sans réserves touchant à la compétence.

Article 8

Sans préjudice des dispositions de l'article 7, les autorités d'un Etat contractant qui ont statué sur la réclamation en aliments sont considérées comme compétentes au sens de la Convention si ces aliments sont dus en raison d'un divorce, d'une séparation de corps, d'une annulation ou d'une nullité de mariage intervenu devant une autorité de cet Etat reconnue comme com-

hängiggjorts först; eller

4. om avgörandet strider mot avgörande som meddelats mellan samma parter angående samma sak, antingen i den anmodade staten eller annan stat, under förutsättning att detta senare avgörande uppfyller de krav som är nödvändiga för erkännande och verkställighet i den anmodade staten.

Artikel 6

Utan hinder av bestämmelserna i artikel 5 skall avgörande som meddelats mot utelbliven svarande erkännas eller verkställas endast om stämning, innefattande underrättelse om det väsentliga innehållet i kärandens talan, delgivits svaranden enligt lagen i stat där avgörandet har meddelats och denne med hänsyn till omständigheterna har haft tillräcklig tid för att svara i saken.

Artikel 7

Myndighet i den stat som meddelat avgörandet skall anses vara behörig i den mening som avses i denna konvention

1. om den underhållsskyldige eller den underhållsberättigade när målet anhängiggjordes hade sitt hemvist i den stat som meddelat avgörandet; eller

2. om den underhållsskyldige och den underhållsberättigade när målet anhängiggjordes var medborgare i den stat som meddelat avgörandet; eller

3. om svaranden godtagit myndighetens behörighet antingen uttryckligen eller genom att utan invändning angående myndighetens behörighet ingå i svaromål i saken.

Artikel 8

Utan hinder av bestämmelserna i artikel 7 skall myndighet i fördragsslutande stat som har meddelat avgörande angående underhåll anses behörig enligt denna konvention, om underhållet utgår med anledning av äktenskapsskillnad, legal separation, ogiltighetsförklaring eller återgång av äktenskap som beslutats av myndighet i samma stat och denna myndighet varit behörig i så-

recognised as having jurisdiction in that matter, according to the law of the State addressed.

Article 9

The authority of the State addressed shall be bound by the findings of fact on which the authority of the State of origin based its jurisdiction.

Article 10

If a decision deals with several issues in an application for maintenance and if recognition or enforcement cannot be granted for the whole of the decision, the authority of the State addressed shall apply this Convention to that part of the decision which can be recognised or enforced.

Article 11

If a decision provided for the periodical payment of maintenance, enforcement shall be granted in respect of payments already due and in respect of future payments.

Article 12

There shall be no review by the authority of the State addressed of the merits of a decision, unless this Convention otherwise provides.

CHAPTER III — PROCEDURE FOR RECOGNITION AND ENFORCEMENT OF DECISIONS

Article 13

The procedure for the recognition or enforcement of a decision shall be governed by the law of the State addressed, unless this Convention otherwise provides.

Article 14

Partial recognition or enforcement of a decision can always be applied for.

Article 15

A maintenance creditor, who, in the State

pétente en cette matière selon le droit de l'Etat requis.

Article 9

L'autorité de l'Etat requis est liée par les constatations de fait sur lesquelles l'autorité de l'Etat d'origine a fondé sa compétence.

Article 10

Lorsque la décision porte sur plusieurs chefs de la demande en aliments et que la reconnaissance ou l'exécution ne peut être accordée pour le tout, l'autorité de l'Etat requis applique la Convention à la partie de la décision qui peut être reconnue ou déclarée exécutoire.

Article 11

Lorsque la décision a ordonné la prestation d'aliments par paiements périodiques, l'exécution est accordée tant pour les paiements échus que pour ceux à échoir.

Article 12

L'autorité de l'Etat requis ne procède à aucun examen au fond de la décision, à moins que la Convention n'en dispose autrement.

CHAPITRE III — PROCÉDURE DE LA RECONNAISSANCE ET DE L'EXÉCUTION DES DÉCISIONS

Article 13

La procédure de la reconnaissance ou de l'exécution de la décision est régie par le droit de l'Etat requis, à moins que la Convention n'en dispose autrement.

Article 14

La reconnaissance ou l'exécution partielle d'une décision peut toujours être demandée.

Article 15

Le créancier d'aliments qui, dans l'Etat

dant hänseende enligt lagen i den anmodade staten.

Artikel 9

Myndigheten i den anmodade staten är bunden av vad myndigheten i ursprungsstaten har funnit utrett angående de omständigheter på vilka den senare myndigheten grundat sin behörighet.

Artikel 10

Avser avgörande flera frågor som rör underhåll och kan erkännande eller verkställighet icke medges för avgörandet i dess helhet, skall myndigheten i den anmodade staten tillämpa konventionen på den del av avgörandet som kan erkännas eller verkställas.

Artikel 11

Har i avgörande om underhåll förordnats att underhållet skall erläggas genom periodiska betalningar, kan verkställighet medges för både förfallna belopp och belopp som framdeles förfaller till betalning.

Artikel 12

Myndigheten i den anmodade staten får icke underkasta avgörandet någon saklig prövning, om ej annat följer av denna konvention.

KAPITEL III — FÖRFARANDET I FRÅGA OM ERKÄNNANDE OCH VERKSTÄLLIGHET AV AVGÖRANDE

Artikel 13

Förfarandet i fråga om erkännande eller verkställighet av avgörande regleras av den anmodade statens lag, om ej annat följer av denna konvention.

Artikel 14

Partiellt erkännande eller partiell verkställighet av avgörande får alltid begäras.

Artikel 15

Underhållsberättigad som i ursprungssta-

of origin, has benefited from complete or partial legal aid or exemption from costs or expenses, shall be entitled, in any proceedings for recognition or enforcement, to benefit from the most favourable legal aid or the most extensive exemption from costs or expenses provided for by the law of the State addressed.

Article 16

No security, bond or deposit, however described, shall be required to guarantee the payment of costs and expenses in the proceedings to which the Convention refers.

Article 17

The party seeking recognition or applying for enforcement of a decision shall furnish —

1. a complete and true copy of the decision;
2. any document necessary to prove that the decision is no longer subject to the ordinary forms of review in the State of origin and, where necessary, that it is enforceable;
3. if the decision was rendered by default, the original or a certified true copy of any document required to prove that the notice of the institution of proceedings, including notice of the substance of the claim, has been properly served on the defaulting party according to the law of the State of origin;
4. where appropriate, any document necessary to prove that he obtained legal aid or exemption from costs or expenses in the State of origin;
5. a translation, certified as true, of the abovementioned documents unless the authority of the State addressed dispenses with such translation.

If there is a failure to produce the documents mentioned above or if the contents of the decision do not permit the authority of the State addressed to verify whether the conditions of this Convention have been fulfilled, the authority shall allow a specified period of time for the production of the necessary documents.

No legalisation or other like formality may be required.

d'origine, a bénéficié en tout ou en partie de l'assistance judiciaire ou d'une exemption de frais et dépens, bénéficie, dans toute procédure de reconnaissance ou d'exécution, de l'assistance la plus favorable ou de l'exemption la plus large prévue par le droit de l'Etat requis.

Article 16

Aucune caution ni aucun dépôt, sous quelque dénomination que ce soit, ne peut être imposé pour garantir le paiement des frais et dépens dans les procédures visées par la Convention.

Article 17

La partie que invoque la reconnaissance ou qui demande l'exécution d'une décision doit produire :

1. une expédition complète et conforme de la décision;
2. tout document de nature à prouver que la décision ne peut plus faire l'objet d'un recours ordinaire dans l'Etat d'origine et, le cas échéant, qu'elle y est exécutoire;
3. s'il s'agit d'une décision par défaut, l'original ou une copie certifiée conforme du document de nature à prouver que l'acte introductif d'instance contenant les éléments essentiels de la demande a été régulièrement notifié ou signifié à la partie défaillante selon le droit de l'Etat d'origine;

4. le cas échéant, toute pièce de nature à prouver qu'elle a obtenu l'assistance judiciaire ou une exemption de frais et dépens dans l'Etat d'origine;

5. sauf dispense de l'autorité de l'Etat requis, la traduction certifiée conforme des documents mentionnés ci-dessus.

A défaut de production des documents mentionnés ci-dessus ou si le contenu de la décision ne permet pas à l'autorité de l'Etat requis de vérifier que les conditions de la Convention sont remplies, cette autorité impartit un délai pour produire tous documents nécessaires.

Aucune légalisation ni formalité analogue ne peut être exigée.

ten åtnjutit helt eller delvis kostnadsfri rättshjälp eller befrielse från kostnader och avgifter, skall vid förfarandet i fråga om erkännande eller verkställighet vara berättigad till rättshjälp eller befrielse från kostnader och avgifter enligt de förmånligaste regler som gäller i den anmodade staten.

Artikel 16

Borgen, deposition eller annan säkerhet, oavsett dess benämning, får icke krävas för att säkerställa betalning av kostnader och avgifter vid de förfaranden som avses i denna konvention.

Artikel 17

Part, som ansöker om erkännande eller verkställighet av avgörande, skall förete

1. en fullständig och bestyrkt avskrift av avgörandet;

2. de handlingar som erfordras för att styrka att avgörandet vunnit laga kraft i ursprungsstaten och, i förekommande fall, att avgörandet får verkställas där;

3. om avgörandet meddelats på grund av utevaro, originalen till eller bestyrkta avskrifter av de handlingar som erfordras för att styrka att stämning med underrättelse om det väsentliga innehållet i kärandens talan vederbörligen delgivits den uteblivna parten enligt lagen i ursprungsstaten;

4. i förekommande fall, handling som visar att parten erhållit rättshjälp eller befrielse från kostnader och avgifter i ursprungsstaten;

5. bestyrkt översättning av ovan nämnda handlingar, såvida icke myndigheten i den anmodade staten medger undantag.

Företes ej ovan nämnda handlingar eller framgår ej av avgörandet om villkoren i konventionen är uppfyllda, skall tillfälle beredas sökanden att inom viss tid förete erforderliga handlingar.

Legalisering eller likartat förfarande får icke krävas.

CHAPTER IV — ADDITIONAL
PROVISIONS RELATING TO
PUBLIC BODIES

Article 18

A decision rendered against a maintenance debtor on the application of a public body which claims reimbursement of benefits provided for a maintenance creditor shall be recognised and enforced in accordance with this Convention —

1. if reimbursement can be obtained by the public body under the law to which it is subject; and
2. if the existence of a maintenance obligation between the creditor and the debtor is provided for by the internal law applicable under the rules of private international law of the State addressed.

Article 19

A public body may seek recognition or claim enforcement of a decision rendered between a maintenance creditor and maintenance debtor to the extent of the benefits provided for the creditor if it is entitled *ipso jure*, under the law to which it is subject, to seek recognition or claim enforcement of the decision in place of the creditor.

Article 20

Without prejudice to the provisions of Article 17, the public body seeking recognition or claiming enforcement of a decision shall furnish any document necessary to prove that it fulfils the conditions of subparagraph 1, of Article 18 or Article 19, and that benefits have been provided for the maintenance creditor.

CHAPTER V — SETTLEMENTS

Article 21

A settlement which is enforceable in the State of origin shall be recognised and enforced subject to the same conditions as a decision so far as such conditions are applicable to it.

CHAPITRE IV — DISPOSITIONS
COMPLÉMENTAIRES RELATIVES
AUX INSTITUTIONS PUBLIQUES

Article 18

La décision rendue contre un débiteur d'aliments à la demande d'une institution publique qui poursuit le remboursement de prestations fournies au créancier d'aliments est reconnue et déclarée exécutoire conformément à la Convention :

1. si ce remboursement peut être obtenu par cette institution selon la loi qui la régit; et
2. si l'existence d'une obligation alimentaire entre ce créancier et ce débiteur est prévue par la loi interne désignée par le droit international privé de l'Etat requis.

Article 19

Une institution publique peut, dans la mesure des prestations fournies au créancier, demander la reconnaissance ou l'exécution d'une décision rendue entre le créancier et le débiteur d'aliments si, d'après la loi qui la régit, elle est de plein droit habilitée à invoquer la reconnaissance ou à demander l'exécution de la décision à la place du créancier.

Article 20

Sans préjudice des dispositions de l'article 17, l'institution publique qui invoque la reconnaissance ou qui demande l'exécution doit produire tout document de nature à prouver qu'elle répond aux conditions prévues par l'article 18, chiffre 1, ou par l'article 19, et que les prestations ont été fournies au créancier d'aliments.

CHAPITRE V — TRANSACTIONS

Article 21

Les transactions exécutoires dans l'Etat d'origine sont reconnues et déclarées exécutoires aux mêmes conditions que les décisions, en tant que ces conditions leur sont applicables.

**KAPITEL IV — TILLÄGGSBESTÄM-
MELSER BETRÄFFANDE OFFENTLI-
GA ORGAN**

Artikel 18

Avgörande som meddelats mot underhållsskyldig på ansökan av offentligt organ, som kräver återbetalning av bidrag som utbetalats till underhållsberättigad, skall erkännas och förklaras verkställbart i enlighet med konventionen

1. om det offentliga organet kan erhålla återbetalning enligt den lag det lyder under; och

2. om underhållsskyldighet mellan den underhållsberättigade och den underhållsskyldige är föreskriven i den inhemska lag som är tillämplig enligt den anmodade statens internationella privaträtt.

Artikel 19

Offentligt organ kan, i den mån bidrag lämnats till underhållsberättigad, begära erkännande eller verkställighet av avgörande som meddelats i mål mellan underhållsberättigad och underhållsskyldig, om organet enligt den lag det lyder under är omedelbart berättigat att ansöka om erkännande eller verkställighet av avgörandet i den underhållsberättigades ställe.

Artikel 20

Utan hinder av bestämmelserna i artikel 17 skall offentligt organ, som ansöker om erkännande eller verkställighet av avgörande, förete handlingar som erfordras för att styrka att villkoren i artikel 18 punkt 1 eller artikel 19 är uppfyllda samt att underhållsbidrag har lämnats till den underhållsberättigade.

KAPITEL V — FÖRLIKNINGSAVTAL

Artikel 21

Förlikningsavtal, som kan verkställas i ursprungsstaten, skall erkännas och förklaras verkställbart på samma villkor som gäller för avgöranden, i den mån dessa villkor är tillämpliga.

CHAPTER VI — MISCELLANEOUS PROVISIONS

Article 22

A Contracting State, under whose law the transfer of funds is restricted, shall accord the highest priority to the transfer of funds payable as maintenance or to cover costs and expenses in respect of any claim under this Convention.

Article 23

This Convention shall not restrict the application of an international instrument in force between the State of origin and the State addressed or other law of the State addressed for the purposes of obtaining recognition or enforcement of a decision or settlement.

Article 24

This Convention shall apply irrespective of the date on which a decision was rendered.

Where a decision has been rendered prior to the entry into force of the Convention between the State of origin and the State addressed, it shall be enforced in the latter State only for payments falling due after such entry into force.

Article 25

Any Contracting State may, at any time, declare that the provisions of this Convention will be extended, in relation to other States making a declaration under this Article, to an official deed ("acte authentique") drawn up by or before an authority or public official and directly enforceable in the State of origin insofar as these provisions can be applied to such deeds.

Article 26

Any Contracting State may, in accordance with Article 34, reserve the right not to recognise or enforce —

1. a decision or settlement insofar as it relates to a period of time after a maintenance creditor attains the age of twenty-

CHAPITRE VI — DISPOSITIONS DIVERSES

Article 22

Les Etats contractants dont la loi impose des restrictions aux transferts de fonds accorderont la priorité la plus élevée aux transferts de fonds destinés à être versés comme aliments ou à couvrir des frais et dépenses encourus pour toute demande régie par la Convention.

Article 23

La Convention n'empêche pas qu'un autre instrument international liant l'Etat d'origine et l'Etat requis ou que le droit non conventionnel de l'Etat requis soient invoqués pour obtenir la reconnaissance ou l'exécution d'une décision ou d'une transaction.

Article 24

La Convention est applicable quelle que soit la date à laquelle la décision a été rendue.

Lorsque la décision a été rendue avant l'entrée en vigueur de la Convention dans les rapports entre l'Etat d'origine et l'Etat requis, elle ne sera déclarée exécutoire dans ce dernier Etat que pour les paiements à échoir après cette entrée en vigueur.

Article 25

Tout Etat contractant peut, à tout moment, déclarer que les dispositions de la Convention seront étendues, dans ses relations avec les Etats qui auront fait la même déclaration, à tout acte authentique dressé par-devant une autorité ou un officier public, reçu et exécutoire dans l'Etat d'origine, dans la mesure où ces dispositions peuvent être appliquées à ces actes.

Article 26

Tout Etat contractant pourra, conformément à l'article 34, se réserver le droit de ne pas reconnaître ni déclarer exécutoires :

1. les décisions et les transactions portant sur les aliments dus pour la période postérieure au mariage ou au vingt-et-

KAPITEL VI — ÖVRIGA BESTÄMMELSER

Artikel 22

De fördragsslutande stater, vars lagar begränsar överföring av penningmedel, skall bevilja högsta prioritet för överföring av penningmedel för betalning av underhåll eller för att täcka kostnader och avgifter hänförliga till krav som avses i denna konvention.

Artikel 23

Denna konvention utgör ej hinder mot att åberopa annat internationellt fördrag som gäller mellan ursprungsstaten och den anmodade staten eller lagen i den anmodade staten för att erhålla erkännande eller verkställighet av avgörande eller förlikningsavtal.

Artikel 24

Konventionen är tillämplig oavsett när avgörandet har meddelats.

Har avgörandet meddelats innan konventionen trätt i kraft mellan ursprungsstaten och den anmodade staten, skall det verkställas i den anmodade staten endast beträffande belopp som förfaller till betalning efter sådant ikraftträdande.

Artikel 25

Fördragsslutande stat får när som helst förklara att bestämmelserna i denna konvention skall, i förhållande till andra stater vilka har avgett samma förklaring, gälla även beträffande sådan officiell handling (acte authentique) som är upprättad av eller inför myndighet eller offentlig funktionär och är omedelbart verkställbar i ursprungsstaten, i den mån dessa bestämmelser kan tillämpas på sådana handlingar.

Artikel 26

Fördragsslutande stat får, i enlighet med artikel 34, förbehålla sig rätt att icke erkänna eller verkställa

1. avgörande och förlikningsavtal som avser underhåll för tiden efter det att underhållsberättigad ingått äktenskap eller

one year or marries, except when the creditor is or was the spouse of the maintenance debtor;

2. a decision or settlement in respect of maintenance obligations

- a) between persons related collaterally;
- b) between persons related by affinity;

3. a decision or settlement unless it provides for the periodical payment of maintenance.

A Contracting State which has made a reservation shall not be entitled to claim the application of this Convention to such decisions or settlements as are excluded by its reservation.

Article 27

If a Contracting State has, in matters of maintenance obligations, two or more legal systems applicable to different categories of persons, any reference to the law of that State shall be construed as referring to the legal system which its law designates as applicable to a particular category of persons.

Article 28

If a Contracting State has two or more territorial units in which different systems of law apply in relation to the recognition and enforcement of maintenance decisions —

1. any reference to the law or procedure or authority of the State of origin shall be construed as referring to the law or procedure or authority of the territorial unit in which the decision was rendered;

2. any reference to the law or procedure or authority of the State addressed shall be construed as referring to the law or procedure or authority of the territorial unit in which recognition or enforcement is sought;

3. any reference made in the application of sub-paragraph 1 or 2 to the law or procedure of the State of origin or to the law or procedure of the State addressed shall be construed as including any relevant legal rules and principles of the Contracting State which apply to the territorial units comprising it;

4. any reference to the habitual residence

unîème anniversaire du créancier par un débiteur autre que l'époux ou l'ex-époux du créancier;

2. les décisions et les transactions en matière d'obligations alimentaires

- a) entre collatéraux;
- b) entre alliés;

c) les décisions et les transactions ne prévoyant pas la prestation d'aliments par paiements périodiques.

Aucun Etat contractant qui aura fait l'usage d'une réserve ne pourra prétendre à l'application de la Convention aux décisions et aux transactions exclues dans sa réserve.

Article 27

Si un Etat contractant connaît, en matière d'obligations alimentaires, deux ou plusieurs systèmes de droit applicables à des catégories différentes de personnes, toute référence à la loi de cet Etat vise le système juridique que son droit désigne comme applicable à une catégorie particulière de personnes.

Article 28

Si un Etat contractant comprend deux ou plusieurs unités territoriales dans lesquelles différents systèmes de droit s'appliquent en ce qui concerne la reconnaissance et l'exécution de décisions en matière d'obligations alimentaires :

1. toute référence à la loi, à la procédure ou à l'autorité de l'Etat d'origine vise la loi, la procédure ou l'autorité de l'unité territoriale dans laquelle la décision a été rendue;

2. toute référence à la loi, à la procédure ou à l'autorité de l'Etat requis vise la loi, la procédure ou l'autorité de l'unité territoriale dans laquelle la reconnaissance ou l'exécution est invoquée;

3. toute référence faite, dans l'application des chiffres 1 et 2, soit à la loi ou à la procédure de l'Etat d'origine soit à la loi ou à la procédure de l'Etat requis doit être interprétée comme comprenant tous les règles et principes légaux appropriés de l'Etat contractant qui régissent les unités territoriales qui le forment;

4. toute référence à la résidence habi-

uppnått tjugooft års ålder, utom när den underhållsberättigade är eller har varit den underhållsskyldiges make;

2. avgörande och förlikningsavtal om underhållsskyldighet

a. mellan släktingar i sidled;

b. mellan släktingar genom gifte;

3. avgörande och förlikningsavtal som icke avser periodisk betalning av underhåll.

Fördragsslutande stat som har gjort förbehåll kan icke kräva tillämpning av konventionen beträffande avgörande eller förlikningsavtal som undantagits genom förbehållet.

Artikel 27

Har fördragsslutande stat i fråga om underhållsskyldighet två eller flera rättssystem för olika kategorier av personer, skall varje hänvisning till lagen i denna stat avse det rättssystem vilket enligt lagen i den staten är tillämpligt på den särskilda kategorin av personer.

Artikel 28

Omfattar fördragsslutande stat två eller flera områden med olika rättssystem beträffande erkännande och verkställighet av underhållsavgöranden skall

1. hänvisning till lagen, förfarandet eller myndigheten i ursprungsstaten avse lagen, förfarandet eller myndigheten inom det område där avgörandet har meddelats;

2. hänvisning till lagen, förfarandet eller myndigheten i den anmodade staten avse lagen, förfarandet eller myndigheten inom det område där erkännande eller verkställighet begäres;

3. hänvisning som göres vid tillämpning av punkt 1 eller 2 till antingen lagen och förfarandet i ursprungsstaten eller lagen och förfarandet i den anmodade staten omfatta alla tillämpliga rättsregler och rättsgrundsatser i den fördragsslutande staten vilka är tillämpliga inom de områden staten består av;

4. hänvisning till den underhållsberättiga-

of the maintenance creditor or the maintenance debtor in the State of origin shall be construed as referring to his habitual residence in the territorial unit in which the decision was rendered.

Any Contracting State may, at any time, declare that it will not apply any one or more of the foregoing rules to one or more of the provisions of this Convention.

Article 29

This Convention shall replace, as regards the States who are Parties to it, the Convention on the Recognition and Enforcement of Decisions Relating to Maintenance Obligations in Respect of Children, concluded at The Hague on the 15th of April 1958.

CHAPTER VII — FINAL CLAUSES

Article 30

This Convention shall be open for signature by the States which were Members of the Hague Conference on Private International Law at the time of its Twelfth Session.

It shall be ratified, accepted or approved and the instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands.

Article 31

Any State which has become a Member of the Hague Conference on Private International Law after the date of its Twelfth Session, or which is a Member of the United Nations or of a specialised agency of that Organisation, or a Party to the Statute of the International Court of Justice may accede to this Convention after it has entered into force in accordance with the first paragraph of Article 35.

The instrument of accession shall be deposited with the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands.

Such accession shall have effect only as regards the relations between the acceding State and those Contracting States which

tuelle du créancier ou du débiteur d'aliments dans l'Etat d'origine vise sa résidence habituelle dans l'unité territoriale dans laquelle la décision a été rendue

Tout Etat contractant peut, en tout temps, déclarer qu'il n'appliquera pas l'une ou plusieurs de ces règles à une ou plusieurs dispositions de la Convention.

Article 29

La présente Convention remplace dans les rapports entre les Etat qui y sont Parties, la Convention concernant la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière d'obligations alimentaires envers les enfants, conclue à la Haye le 15 avril 1958.

CHAPITRE VII — DISPOSITIONS FINALES

Article 30

La Convention est ouverte à la signature des Etats qui étaient membres de la Conférence de la Haye de droit international privé lors de sa Douzième session.

Elle sera ratifiée, acceptée ou approuvée et les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés auprès du Ministère des Affaires Etrangères des Pays Bas.

Article 31

Tout Etat qui n'est devenu membre de la Conférence qu'après la Douzième session, ou qui appartient à l'Organisation des Nations Unies ou à une institution spécialisée de celle-ci, ou est Partie au Statut de la Cour internationale de Justice, pourra adhérer à la présente Convention après son entrée en vigueur en vertu de l'article 35, alinéa premier.

L'instrument d'adhésion sera déposé auprès du Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas.

L'adhésion n'aura d'effet que dans les rapports entre l'Etat adhérent et les Etats contractants qui n'auront pas élevé d'objec-

des eller underhållsskyldiges hemvist i ursprungsstaten avse hans hemvist inom det område där avgörandet meddelats.

Fördragsslutande stat kan när som helst förklara att den icke kommer att tillämpa en eller flera av reglerna i denna artikel på en eller flera av bestämmelserna i denna konvention.

Artikel 29

Denna konvention skall, i förhållandet mellan stater som har tillträtt konventionen, ersätta konventionen om erkännande och verkställighet av avgöranden om underhåll till barn, vilken ingicks i Haag den 15 april 1958.

KAPITEL VII — SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 30

Denna konvention är öppen för under-tecknande av de stater som var medlemmar i Haagkonferensen för internationell privat-rätt vid tidpunkten för dess tolfte session.

Den skall ratificeras, antagas eller godkännas och ratifikations-, antagande- eller godkännandeinstrumenten deponeras hos det nederländska utrikesministeriet.

Artikel 31

Stat, som har blivit medlem av Haagkonferensen för internationell privaträtt efter dess tolfte session eller som är medlem i Förenta Nationerna eller något av denna organisations fackorgan eller är ansluten till stadgan för den internationella domstolen, kan ansluta sig till denna konvention sedan den trätt i kraft enligt artikel 35 första stycket.

Anslutningsinstrumentet skall deponeras hos det nederländska utrikesministeriet.

Anslutningen får verkan endast i förhål-landet mellan den stat som anslutit sig och de fördragsslutande stater som icke gjort

have not raised an objection to its accession in the twelve months after the receipt of the notification referred to in sub-paragraph 3 of Article 37. Such an objection may also be raised by Member States at the time when they ratify, accept or approve the Convention after an accession. Any such objection shall be notified to the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands.

Article 32

Any State may, at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession, declare that this Convention shall extend to all the territories for the international relations of which it is responsible, or to one or more of them. Such a declaration shall take effect on the date of entry into force of the Convention for the State concerned.

At any time thereafter, such extensions shall be notified to the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands.

The extension shall have effect as regards the relations between the Contracting States which have not raised an objection to the extension in the twelve months after the receipt of the notification referred to in sub-paragraph 4 of Article 37 and the territory or territories for the international relations of which the State in question is responsible and in respect of which the notification was made.

Such an objection may also be raised by Member States when they ratify, accept or approve the Convention after an extension.

Any such objection shall be notified to the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands.

Article 33

If a Contracting State has two or more territorial units in which different systems of law apply in relation to the recognition and enforcement of maintenance decisions, it may, at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession, declare that this Convention shall extend to all its territorial units or only to one or more of them and may modify its declaration by submitting another declaration at any time thereafter.

tion à son encontre dans les douze mois après la réception de la notification prévue au chiffre 3 de l'article 37. Une telle objection pourra également être élevée par tout Etat membre au moment d'une ratification, acceptation ou approbation de la Convention, ultérieure à l'adhésion. Ces objections seront notifiées au Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas.

Article 32

Tout Etat, au moment de la signature, de la ratification, de l'approbation, de l'acceptation ou de l'adhésion, pourra déclarer que la Convention s'étendra à l'ensemble des territoires qu'il représente sur le plan international, ou à l'un ou plusieurs d'entre eux. Cette déclaration aura effet au moment de l'entrée en vigueur de la Convention pour ledit Etat.

Par la suite, toute extension de cette nature sera notifiée au Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas.

L'extension aura effet dans les rapports entre les Etats contractants qui, dans les douze mois après la réception de la notification prévue à l'article 37, chiffre 4, n'auront pas élevé d'objection à son encontre, et le territoire ou les territoires dont les relations internationales sont assurées par l'Etat en question, et pour lequel ou lesquels la notification aura été faite.

Une telle objection pourra également être élevée par tout Etat membre au moment d'une ratification, acceptation ou approbation ultérieure à l'extension.

Ces objections seront notifiées au Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas.

Article 33

Tout Etat contractant qui comprend deux ou plusieurs unités territoriales dans lesquelles des systèmes de droit différents s'appliquent en ce qui concerne la reconnaissance et l'exécution de décisions en matière d'obligations alimentaires pourra, au moment de la signature, de la ratification, de l'acceptation, de l'approbation ou de l'adhésion, déclarer que la présente Convention s'étendra à toutes ces unités territoriales ou seulement à l'une ou à plusieurs d'entre elles et pourra,

invändning mot anslutningen inom tolv månader efter mottagandet av sådan underrättelse som avses i artikel 37 punkt 3. Sådan invändning får även göras av medlemsstater när de ratificerar, antager eller godkänner konventionen efter en anslutning. Invändningarna skall meddelas till det nederländska utrikesministeriet.

Artikel 32

Stat som undertecknar, ratificerar, antager, godkänner eller ansluter sig till konventionen kan i samband därmed förklara att konventionens tillämpning utsträcks till samtliga de områden, för vilkas internationella förbindelser staten svarar, eller till ett eller flera av dessa. Sådan förklaring får verkan från det att konventionen träder i kraft för den berörda staten.

Det nederländska utrikesministeriet skall underrättas om sådana utvidgningar som sker senare.

Den utsträckta tillämpningen av konventionen gäller endast i förhållandet mellan stater som icke gjort invändning mot den utsträckta tillämpningen inom tolv månader från mottagandet av underrättelse enligt artikel 37 punkt 4 och det eller de områden för vilkas internationella förbindelser staten i fråga är ansvarig och för vilket eller vilka underrättelsen skedde.

Sådan invändning får även göras av medlemsstater när de ratificerar, antager eller godkänner konventionen efter en utvidgning.

Det nederländska utrikesministeriet skall underrättas om sådana invändningar.

Artikel 33

Fördragsslutande stat, som består av två eller flera områden med olika rättssystem för erkännande och verkställighet av underhållsavgöranden, kan vid undertecknande, ratifikation, antagande, godkännande eller anslutning, förklara att denna konvention skall utsträckas till att omfatta alla dess områden eller endast ett eller flera av dessa och kan när som helst ändra sin förklaring genom att avge ny förklaring.

These declarations shall be notified to the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands, and shall state expressly the territorial unit to which the Convention applies.

Other Contracting States may decline to recognise a maintenance decision if, at the date on which recognition is sought, the Convention is not applicable to the territorial unit in which the decision was rendered.

Article 34

Any State may, not later than the moment of its ratification, acceptance, approval or accession, make one or more of the said reservations referred to in Article 26. No other reservation shall be permitted.

Any State may also, when notifying an extension of the Convention in accordance with Article 32, make one or more of the said reservations applicable to all or some of the territories mentioned in the extension.

Any Contracting State may at any time withdraw a reservation it has made. Such a withdrawal shall be notified to the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands.

Such a reservation shall cease to have effect on the first day of the third calendar month after the notification referred to in the preceding paragraph.

Article 35

This Convention shall enter into force on the first day of the third calendar month after the deposit of the third instrument of ratification, acceptance or approval referred to in Article 30.

Thereafter the Convention shall enter into force —

1. for each State ratifying, accepting or approving it subsequently, on the first day of the third calendar month after the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval;

2. for each acceding State, on the first day of the third calendar month after the

à tout moment, modifier cette déclaration en faisant une nouvelle déclaration.

Ces déclarations seront notifiées au Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas et indiqueront expressément l'unité territoriale à laquelle la Convention s'applique.

Les autres Etats contractants pourront refuser de reconnaître une décision en matière d'obligations alimentaires si, à la date à laquelle la reconnaissance est invoquée, la Convention n'est pas applicable à l'unité territoriale dans laquelle la décision a été obtenue.

Article 34

Tout Etat pourra, au plus tard au moment de la ratification, de l'acceptation, de l'approbation ou de l'adhésion, faire une ou plusieurs des réserves prévues à l'article 26. Aucune autre réserve ne sera admise.

Tout Etat pourra également, en notifiant une extension de la Convention conformément à l'article 32, faire une ou plusieurs de ces réserves avec effet limité aux territoires ou à certains des territoires visés par l'extension.

Tout Etat contractant pourra, à tout moment, retirer une réserve qu'il aura faite. Ce retrait sera notifié au Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas.

L'effet de la réserve cessera le premier jour du troisième mois du calendrier après la notification mentionnée à l'alinéa précédent.

Article 35

La Convention entrera en vigueur le premier jour du troisième mois du calendrier suivant le dépôt du troisième instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation prévu par l'article 30.

Ensuite, la Convention entrera en vigueur:

1. pour chaque Etat signataire ratifiant, acceptant ou approuvant postérieurement, le premier jour du troisième mois du calendrier après le dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation;

2. pour tout Etat adhérent, le premier jour du troisième mois du calendrier après

Underrättelse om dessa förklaringar skall lämnas till det nederländska utrikesministeriet med uttrycklig uppgift på vilket område konventionen skall tillämpas.

Övriga fördragsslutande stater kan vägra att erkänna ett avgörande om underhållsskyldighet, om konventionen icke är tillämplig på det område där avgörandet meddelats den dag erkännande begäres.

Artikel 34

Stat kan senast vid ratifikationen, antagandet, godkännandet eller anslutningen göra ett eller flera förbehåll enligt artikel 26. Andra förbehåll är ej tillåtna.

Stat kan även, i samband med underrättelse om utsträckning av konventionen enligt artikel 32, göra ett eller flera av dessa förbehåll tillämpliga på alla eller några av de i underrättelsen angivna områdena.

Fördragsslutande stat kan när som helst frånträda förbehåll som den har gjort. Det nederländska utrikesministeriet skall underrättas om sådant frånträdande.

Sådant förbehåll skall upphöra att gälla den första dagen i den tredje kalendermånaden efter det att underrättelse som avses i föregående stycke lämnats.

Artikel 35

Denna konvention träder i kraft den första dagen i den tredje kalendermånaden efter deponeringen av det tredje instrumentet angående ratifikation, antagande eller godkännande som avses i artikel 30.

Därefter träder konventionen i kraft

1. beträffande varje stat som ratificerar, antager eller godkänner den senare, den första dagen i den tredje kalendermånaden efter deponeringen av dess instrument angående ratifikation, antagande eller godkännande;

2. för varje stat som ansluter sig, den första dagen i den tredje kalendermånaden

expiry of the period referred to in Article 31;

3. for a territory to which the Convention has been extended in conformity with Article 32, on the first day of the third calendar month after the expiry of the period referred to in that Article.

Article 36

This Convention shall remain in force for five years from the date of its entry into force in accordance with the first paragraph of Article 35, even for States which have ratified, accepted, approved or acceded to it subsequently.

If there has been no denunciation, it shall be renewed tacitly every five years.

Any denunciation shall be notified to the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands, at least six months before the expiry of the five year period. It may be limited to certain of the territories to which the Convention applies.

The denunciation shall have effect only as regards the State which has notified it. The Convention shall remain in force for the other Contracting States.

Article 37

The Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands shall notify the States Members of the Conference, and the States which have acceded in accordance with Article 31, of the following —

1. the signatures and ratifications, acceptances and approvals referred to in Article 30;
2. the date on which this Convention enters into force in accordance with Article 35;
3. the accessions referred to in Article 31 and the dates on which they take effect;
4. the extensions referred to in Article 32 and dates on which they take effect;
5. the objections raised to accessions and extensions referred to in Articles 31 and 32;
6. the declarations referred to in Articles 25 and 32;
7. the denunciations referred to in Article 36;

l'expiration du délai visé à l'article 31;

3. pour les territoires auxquels la Convention a été étendue conformément à l'article 32, le premier jour du troisième mois du calendrier qui suit l'expiration du délai visé audit article.

Article 36

La Convention aura une durée de cinq ans à partir de la date de son entrée en vigueur conformément à l'article 35, alinéa premier, même pour les Etats qui l'auront postérieurement ratifiée, acceptée ou approuvée ou qui y auront adhéré.

La Convention sera renouvelée tacitement de cinq ans en cinq ans, sauf dénonciation.

La dénonciation sera, au moins six mois avant l'expiration du délai de cinq ans, notifiée au Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas. Elle pourra se limiter à certains territoires auxquels s'applique la Convention.

La dénonciation n'aura d'effet qu'à l'égard de l'Etat qui l'aura notifiée. La Convention restera en vigueur pour les autres Etats contractants.

Article 37

Le Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas notifiera aux Etats membres de la Conférence, ainsi qu'aux Etats qui auront adhéré conformément aux dispositions de l'article 31;

1. les signatures, ratifications, acceptations et approbations visées à l'article 30;
2. la date à laquelle la présente Convention entrera en vigueur conformément aux dispositions de l'article 35;
3. les adhésions visées à l'article 31 et la date à laquelle elles auront effet;
4. les extensions visées à l'article 32 et la date à laquelle elles auront effet;
5. les objections aux adhésions et aux extensions visées aux articles 31 et 32;
6. les déclarations mentionnées aux articles 25 et 32;
7. les dénonciations visées à l'article 36;

efter utgången av den i artikel 31 angivna perioden;

3. för områden till vilka konventionen enligt artikel 32 utsträckts, den första dagen i den tredje kalendermånaden efter utgången av den i artikel 32 angivna perioden.

Artikel 36

Denna konvention gäller i fem år, räknat från den dag då den enligt artikel 35 första stycket, trätt i kraft. Detsamma gäller för stater, som senare ratificerat, antagit, godkänt eller anslutit sig till konventionen.

Konventionen skall, om uppsägning icke sker, utan vidare tillkännagivande anses förlängd för fem år i sänder.

Uppsägning skall tillkännages hos det nederländska utrikesministeriet minst sex månader före femårsperiodens utgång. Uppsägning kan begränsas till att avse vissa av de områden för vilka konventionen är tillämplig.

Uppsägningen får verkan endast för den stat, som gjort uppsägningen. För övriga fördragsslutande stater förblir konventionen i kraft.

Artikel 37

Det nederländska utrikesministeriet skall underrätta konferensens medlemsstater samt de stater som anslutit sig enligt artikel 31 om

1. underskrifter, ratifikationer, antaganden och godkännanden som avses i artikel 30,

2. dagen för konventionens ikraftträdande enligt bestämmelserna i artikel 35,

3. anslutningar som avses i artikel 31 och dagen för dessas ikraftträdande,

4. utvidgningar som avses i artikel 32 och dagen för dessas ikraftträdande,

5. invändningar som anmälts mot de anslutningar och utvidgningar som avses i artiklarna 31 och 32,

6. förklaringar som avses i artiklarna 25 och 32,

7. uppsägningar som avses i artikel 36.

8. the reservations referred to in Articles 26 and 34 and the withdrawals referred to in Article 34.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at The Hague, on the 2nd day of October 1973, in the English and French languages, both text being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Government of the Netherlands, and of which a certified copy shall be sent, through the diplomatic channel, to each of the States Members of the Hague Conference on Private International Law at the date of its Twelfth Session.

8. les réserves prévues aux articles 26 et 34, et le retrait des réserves prévu à l'article 34.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés, ont signé la Convention.

Fait à La Haye, le 2 octobre 1973, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire, qui sera déposé dans les archives du Gouvernement des Pays-Bas et dont une copie certifiée conforme sera remise, par la voie diplomatique, à chacun des Etats membres de la Conférence de La Haye de droit international privé lors de sa Douzième session.

8. förbehåll som avses i artiklarna 26 och 34 och frånträdanden som avses i artikel 34.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill behörigen bemyndigade, underskrivit denna konvention.

Som skedde i Haag den 2 oktober 1973 på engelska och franska språken, vilka båda texter äger lika vitsord, i ett enda exemplar som skall förvaras i Nederländernas regerings arkiv och varav bestyrkt avskrift på diplomatisk väg skall tillställas varje medlemsstat i Haagkonferensen för internationell privaträtt vid tidpunkten för dess tolfte session.

Bilaga 2
Promemoriaförslaget

Förslag till**Lag om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande
angående underhållsskyldighet m. m.**

Härigenom förordnas som följer.

1 § Lagakraftvunnet avgörande angående skyldighet att utge underhållsbidrag till barn eller dess avkomling för tid innan den underhållsberättigade fyllt tjuuguett år eller ingått äktenskap eller till make eller förutvarande make gäller även i Sverige, om avgörandet meddelats av behörig myndighet i stat som har tillträtt den i Haag den 2 oktober 1973 dagtecknade konventionen om erkännande och verkställighet av avgöranden angående underhållsskyldighet.

Med avgörande avses dom eller slutligt beslut av domstol eller annan myndighet.

Har fördragsslutande stat förbehållit sig att ej erkänna avgörande, varigenom underhållsbidrag bestämts till visst belopp att utges en gång för alla, kan regeringen förordna att sådant avgörande som meddelats i den staten ej skall gälla i Sverige.

2 § Vad i denna lag sägs om avgörande gäller i tillämpliga delar också förlikningsavtal, som har träffats inför domstol eller annan myndighet i fördragsslutande stat och som kan verkställas där.

Har fördragsslutande stat avgett förklaring att konventionen skall gälla även officiell handling rörande underhållsskyldighet som har upprättats av eller inför myndighet eller offentlig funktionär och omedelbart kan verkställas i den stat där handlingen har upprättats, kan regeringen förordna att vad som sägs om avgörande i lagen skall i tillämpliga delar gälla även handling av nämnda slag.

3 § Erkännande och verkställighet av avgörande kan vägras

1. om erkännande och verkställighet av avgörandet är uppenbart oförenligt med grunderna för rättsordningen här i riket,

2. om avgörandet påverkats av svikligt förfarande i rättegången,

3. om mål mellan samma parter angående samma sak är anhängigt här i riket och talan i detta må väckts först,

4. om avgörande meddelats angående samma sak antingen i Sverige eller i annan stat och avgörandet uppfyller övriga villkor för att gälla här i riket.

Avgörande mot utebliven svarande gäller här i riket endast om stämning innefattande underrättelse om det väsentliga innehållet i

kärandens talan delgivits svaranden enligt föreskrifterna i den stat, där avgörandet har meddelats, och denne med hänsyn till omständigheterna haft tillräcklig tid för att svara i saken.

4 § Avgörandet anses vara meddelat av behörig myndighet i fördragslutande stat

1. om den som ålagts underhållsskyldighet eller den underhållsberättigade hade sitt hemvist i den staten, när målet anhängiggjordes,

2. om den som ålagts underhållsskyldighet och den underhållsberättigade var medborgare i den staten, när målet anhängiggjordes, eller

3. om den som ålagts underhållsskyldighet uttryckligen godtagit att saken prövas av myndigheten eller utan invändning angående myndighetens behörighet ingått i svaromål i saken.

Utan hinder av bestämmelserna i första stycket skall myndighet i fördragslutande stat som har meddelat avgörande angående underhåll anses behörig, om underhållet utgår med anledning av äktenskapskillnad eller legal separation eller med anledning av ogiltighetsförklaring eller återgång av äktenskap och beslutet härom meddelats av myndighet i samma stat som i sådant hänseende varit behörig enligt svensk lag.

5 § Har offentligt organ på grund av avgörande som avses i denna lag betalat bidrag till underhållsberättigad, äger organet i hans ställe ansöka om erkännande eller verkställighet av avgörandet, om organet är behörigt därtill enligt lagen i den stat det tillhör.

Har avgörandet meddelats på ansökan av offentligt organ, som kräver återbetalning av bidrag som utbetalats till underhållsberättigad, fordras för att avgörandet skall gälla i Sverige, utöver vad som följer av 1—4 §§, att

1. det offentliga organet kan erhålla återbetalning i den stat det tillhör,

2. skyldighet att utge underhåll till den underhållsberättigade är föreskriven i den inhemska lag som är tillämplig enligt svensk lag.

6 § Avgörande, som gäller här i riket enligt denna lag, skall på ansökan verkställas här.

Ansökan får avse avgörandet i dess helhet eller del därav.

7 § Även sådan dom angående underhåll som utan hinder av att den ej äger laga kraft får verkställas i den stat där den meddelats eller domstols beslut om underhåll för tiden intill dess laga kraft ägande dom eller beslut föreligger skall på ansökan verkställas här, om domen eller beslutet meddelats i stat som avses i 1 § och dom eller beslut av detta slag kunnat meddelas av svensk domstol i motsvarande fall.

Ansökan får icke bifallas, om sådant förhållande föreligger att enligt 3 eller 4 § ett avgörande ej skulle gälla här i riket.

8 § Ansökan om verkställighet göres hos Svea hovrätt. Vid ansökningen skall fogas

1. avgörandet i huvudskrift eller i avskrift som bestyrkts av myndighet.

2. bevis att avgörandet får verkställas i den stat, där det meddelats.

3. i fråga om avgörande mot utebliven svarande handling i original eller bestyrkt avskrift som visar att svaranden delgetts stämning och underrättelse som sägs i 3 § andra stycket i den ordning som gäller enligt lagen i den stat, där avgörandet meddelats.

4. om sökanden är offentligt organ, behövliga handlingar angående organets behörighet att begära verkställighet.

5. bestyrkt översättning till svenska språket av ovan angivna handlingar. i den mån hovrätten ej finner det obehövt.

Uppfyller ansökningen ej föreskrifterna i första stycket eller är den eljest ofullständig, skall tillfälle beredas sökanden att avhjälpa bristen.

9 § Ansökan om verkställighet får ej bifallas utan att tillfälle lämnats motpart att yttra sig över ansökningen.

10 § Bifalles ansökningen, verkställs avgörandet på samma sätt som svensk domstols laga kraft ägande dom, om ej högsta domstolen efter talan mot hovrättens beslut förordnar annat. Innehåller avgörandet föreskrift om tvångsmedel, skall den föreskriften ej vinna tillämpning.

11 § Föreskrifterna i denna lag gäller ej i förhållande till Danmark, Finland, Island eller Norge. i den mån särskilda bestämmelser äger tillämpning.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen förordnar.

I fråga om avgörande, som meddelats i fördragsslutande stat före konventionens ikraftträdande i förhållande till den staten, gäller lagen endast såvitt avser underhåll som förfaller till betalning efter ikraftträdandet.

LAGRÅDET

Utdrag
PROTOKOLL
vid sammanträde
1975-12-23

Närvarande: justitierådet Hult, regeringsrådet Simonsson, justitierådet Mannerfelt, justitierådet Welamson.

Enligt lagrådet den 19 december 1975 tillhandakommet utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 4 december 1975 har regeringen på hemställan av statsrådet Geijer beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till lag om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet.

Förslaget, som finns bilagt detta protokoll, har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Arne Nyberg.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1976-01-15

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Sträng, Andersson, Holmqvist, Aspling, Lundkvist, Geijer, Bengtsson, Norling, Lidbom, Carlsson, Feldt, Sigurdsen, Gustafsson, Zachrisson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson

Föredragande: statsrådet Geijer

Proposition med förslag till lag om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet

Föredraganden upplyser att lagrådet¹ lämnat lagförslaget utan erinran.

Vid remissen till lagrådet föreslog jag att Sverige tillträder Haagkonventionen den 2 oktober 1973 om erkännande och verkställighet av avgöranden angående underhållsskyldighet. Vidare förordade jag att vid ratifikationen görs förbehåll enligt art. 26 första stycket 1 och 2. Jag förordade slutligen att förklaring enligt art. 25 avges.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

dels att antaga det av lagrådet granskade lagförslaget,

dels att godkänna Haagkonventionen den 2 oktober 1973 om erkännande och verkställighet av avgöranden angående underhållsskyldighet i enlighet med vad jag förordat i det föregående.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

¹ Beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringssammanträde den 4 december 1975.